VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL VII. Nr. 3 MARTIE 1940

C. D. Stahi: ȚĂRANCĂ

Anul VII **Cluj, Martie 1940** **Nr. 3**

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

Trecut în reg special dela Trib. Cluj S. III, Nr. 114/1938.

VALORI

CREDINȚĂ

de GRIGORIE T. MARCU

Credința e cel mai de seamă element al ritmului nou, e suprema valoare care împodobește frontispiciul actualei așezări a Statului român. Credința e temelia acestei așezări. Și aceasta, nu pentrucă... așa vrea celce scrie rândurile de față, care-i teolog, nici pentrucă revista noastră e o luptătoare devotată și entuziastă în slujba credinței. Nu, ci cu totul din alte pricini.

Se pot pune temelii unor așezări noi ignorând credința. Comunismul bunăoară, care-i – sau a fost până nu de mult – o noutate, nu se întemeiază nici pe credința în Dumnezeu și nici pe respectul monarhiei. Dimpotrivă, le-a declarat răsboiu amândurora și toate manifestările lui de până acum ne arată lămurit cu câtă furie luptă pentru eliminarea lor din sufletele oamenilor.

Noutatea nu presupune numai decât durabilitate, trăinicie, maicuseamă în regularea raporturilor dintre oameni. Deaceea nici nu credem în noutăți.

Credem însă în *înoiri*. Câtă vreme noutatea *înlocuește* o vechitură care a fost și ea oarecând nouă, înoirea *schimbă*, convertește elemente vechi în valori nouă. Nouă e ziua de azi față de cea de ieri; nouă e pălăria pe care am cumpărat-o acum față de cea care m'a servit înaintea ei. Inoit sunt eu cel de ieri, dacă azi regret greșelile făcute în trecut, îmi propun să nu le mai săvârșesc și mă țin de cuvânt.

Răstignirea
pictură bizantină din veacul XII

La fel și 'n viața politică. Celce te scoală de pe scaunul puterii ca să se așeze el, fără ca prin această mutație trebile obștești să ajungă să meargă mai bine, poate fi un om nou – dar în nici un caz nu-i om înoit. Inoirea însemnează transformare. Ca să te înoiești, ca să te transformi din zdreanță în pănură bună, trebue să regreți viața pe care ai dus-o și să-ți răscumperi erorile trecutului cu fapte meritoase izvorâte din concepția de viață pe care ți-ai impus-o.

Nu există înoire fără pocăință, iar de pocăință nu sunt capabili decât cei însuflețiți de o profundă credință religioasă. Desfrânata pe care întreg Ierusalimul o arăta cu degetul și pocăita care a spălat cu lacrimile căinței picioarele Mântuitorului sunt una și aceeași persoană. Și totuși, câtă deosebire între trecut și prezent: ca între rău și bine. Prin pocăință tâlharul din Evanghelie s'a mutat cu sufletul de pe crucea pe care oamenii i-au răstignit fărădelegile, deadreptul în raiu – fiindcă *a crezut* în Dumnezeu.

Așa fiind, greșit i se spune actualei așezări a Statului nostru așezare nouă, câtă vreme *credința* sălășluește la rădăcinile ei. Credința în Dumnezeu – și noi pe aceasta o vedem înscrisă în deviza FRN-ului – nu rodește noutăți, ci *înoiește*. Mulți dintre oamenii noștri politici de altă dată onorează funcțiuni importante în era care s'a deschis la 27 Februarie 1938, prin Constituția Regele Carol II. Poate îndrăzni cineva să ridice cuvânt de ocară împotriva lor, câtă vreme faptele pe cari le săvârșesc actualmente nu mai seamănă cu cele de altă dată? Nicidecum!

Numai prin credință marile idealuri pot fi duse la biruință. Și cum nutrirea de idealuri mărețe, ca și înfăptuirea lor, constitue un privilegiu a omului, rezultă că credința este elementul prin care ne legitimăm în fața istoriei nu numai calitatea noastră de Români crescuți în frica de Dumnezeu și în belșugul darurilor Sale de viață dătătoare, ci și pe aceea de *oameni.*

Priviți în jurul vostru – dar priviți cu ochii *deschiși.* Vedeți o lume și o ordine care există independente de vrerile noastre. Omul poate mutila această ordine. La frumusețile ei însă nu mai poate adăuga nimic dela el, omul n'o poate schimba în esența ei fiindcă nu el a făcut-o. Și atunci, strivitorul argument al legii care spune că fiecare efect este rezultatul unei cauze, te constrânge să admiți, că întru cât tu, om, nu poți creia o atare lume, trebue să existe Cineva superior ție, care a făcut-o și pe ea și pe tine. Pe acest Cineva trebue să-l asculți, căci putere are asupra ta pe care nici o altă putere n'o egalează, necum s'o depășească.

Te-ai ridicat așadar cu *mintea* la ideea de Dumnezeu și implicit la credința în El. Tu crezi că-i în stare să te disciplineze dacă nesocotești legile Lui. Credința aceasta te arată că ești om – și nu dobitoc.

Vițelul încă vede lumea. O vede așa cum e, cu ordinea care există într'ânsa. Dar întru cât el nu are minte, nu are rațiune – el nu-l poate cunoaște pe Dumnezeu din armoniile acestei construcții grandioase care e lumea. Privilegiul acesta îi este dat numai omului. De nu-l avea, poatecă locul lui era la ieslea cu fân, poziția lui pe patru picioare și menirea lui în lume, aceea de-a purta jugul sau de-a furniza un șnițel gustos la o masă copioasă. In acest caz, firește că vițelul sau alt dobitoc ar fi șezut la masa de scris sau la volan, dispunea de telefon și de servitori și poate și de oarecari grajduri cu „oameni" de curse.

Care om ar schimba locul lui în ordinea creaturală cu acela al vițelului? Ar trebui să răspundem: toți aceia cari nesocotesc pe Dumnezeul pe care-l pot cunoaște din splendorile firii.

*

Numai oamenii profund credincioși înțeleg și se supun poruncii dumnezeești care hotărește că trebue să dai lui Dumnezeu ceeace i se cuvine – *și Cezarului ceeace este al Cezarului.*

F. R. N. la unii ca aceștia se gândește când își începe deviza cu *„credință".*

In orașul fără bucurii

de EMIL ZEGREANU

In orașul fără bucurii
Toate zările sunt plumburii
Nu 's grădini care să râdă 'n floare
Nu-i viață 'n razele de soare.

Noaptea storurile sunt lăsate
Iară luna 'n geam zadarnic bate,
Nimeni n'o așteaptă visător
Impletind cununi de vis și dor.

Vino, dragă, să fugim de-aici
Străzile de piatră sunt prea mici,
Zidurile reci de mult mă strâng
Și mi-e dor de văduvitul crâng.

Pentru noi în taină s'a gătit
Ca o pită mare de nuntit,
Și ne-așteaptă 'n drum la cotituri
Și ne cheamă iar cu mii de guri.

Vino, dragă, de-aici să fugim,
Inapoi în veci să nu venim,
Pentru mine-orașul este mort,
Nici în amintire n'am să-l port.

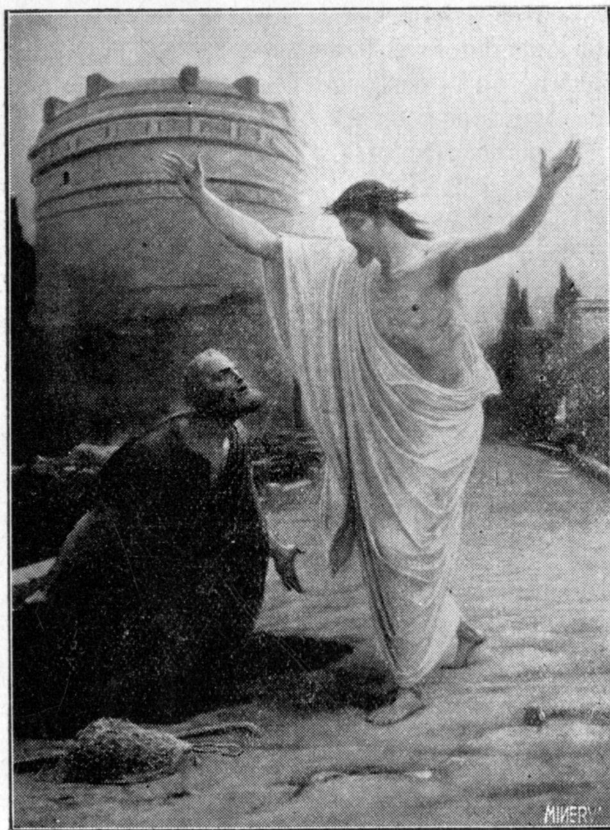

Lionel Royer: Quo-Vadis

Comemorarea lui Titu Maiorescu*)

– La o sută de ani dela naștere –

de PETRE DRĂGHICI

Titu Maiorescu

La 15 Februarie a. c. s'au împlinit o sută de ani dela nașterea marelui critic literar, bărbat de stat și profesor Titu Maiorescu.

Academia Română, Universitățile și toate instituțiile de stat au comemorat această dată în ședințe solemne, arătând excepționalele sale merite pentru cultura românească. S'a stăruit mai ales asupra faptului, că Titu Maiorescu atât prin însușirile sale sufletești înnăscute, cât și prin vasta sa cultură filozofică și literară, a fost spiritul călăuzitor și regulator, de care avea atâta nevoe tânăra cultură și literatură românească din secolul trecut.

Intr'adevăr în galeria oamenilor mari, cari fixează stâlpii de orientare pe calea spinoasă și plină de eforturi și jertfe, pe care fiecare națiune trebue s'o străbată pentru a contribui cu obolul ei la patrimoniul civilizației, distingem două feluri de figuri reprezentative, și anume: 1. *creiatorii* și 2. *educatorii*, în sens larg, sau mai bine zis animatorii, îndrumătorii.

Cei dintâi creiază opere originale. Ei sunt din generația lui Prometeu. Ei sunt aceia care smulg materiei inerte taina eternă, focul divin pentru a căli la puterea lui minunile artei și ale științei, adesea cu suprema jertfă. Voi aminti pe un Goethe, pe un Shakespeare, pe un Victor Hugo, iar la noi pe cel mai mare creiator de nepieritoare frumuseți, pe Mihail Eminescu. Cei din categoria a doua, dacă nu creiază înșiși opere originale, în schimb prin activitatea lor continuă din tot cursul vieții, prin disciplina pe care și-o impun și la care știu să constrângă și pe ceilalți, prin discernământul critic, prin puterea de organizare și printr'un entuziasm susținut cu neslăbită energie, ajută forțelor latente ale societății să răsbească la lumină și să-și găsească plenitudinea de manifestare.

Acestei familii de oameni mari, *care creiază prin alții*, i-a aparținut și *Titu Maiorescu*. Este un

*) Evocare rostită în cadrul stolului de stăjeri dela școala normală „Andrei Șaguna" Sibiu, la 17 Febr. 1940.

Gh. N. Naum: Peisagiu periferic

aspect interesant al vieții spirituale românești în secolul al XIX-lea evoluția activității îndrumătoare a celor patru bărbați reprezentativi pentru cultura noastră: Gheorghe Lazăr, Eliade-Rădulescu, M. Kogălniceanu și T. Maiorescu. Despre fiecare se poate spune că a fost omul cel mai potrivit momentului istoric, în care a trăit. Dacă în jurul capului, blând și iluminat par'că de-o lumină supraterestră a apostolului ardelean, se țese o ușoară aureolă de martir, dacă din ochii plini de văpaie ai tumultuosului revoluționar muntean țâșnesc par'că flăcările vulcanice ale deslănțuirii energiilor spirituale românești, dacă prin oratoria și sfaturile moldovenești ale lui M. Kogălniceanu se boltește o vastă perspectivă în trecut spre înțelepciunea cronicarilor și vechilor boieri, din totalitatea activității lui Titu Maiorescu, cu ascendență *ardeleană*, născut în *Muntenia* și activând în cea mai fecundă perioadă în *Moldova*, se desprinde o impresionantă forță coordonatoare și purificatoare a formelor de cultură românească *unificate*.

Titu Maiorescu a avut de îndeplinit o frumoasă misiune culturală; adevărat, adesea ingrată prin reacțiunea contimporanilor criticați, dar nu mai puțin luminoasă și armonică în perspectiva istoriei. Din cauza firii lui rezervate, din cauza ironiei reci, tăioase și necruțătoare, cu care a fulgerat pigmeii timpului, din cauza criteriilor juste și nepărtinitoare, pe care le-a aplicat în judecarea contimporanilor, din cauza grijei meticuloase pentru valorile permanente ale culturii și literaturii, sfidând adesea contingențele ideologiei scumpe timpului — naționalismul declamatoriu și liberalismul formelor fără fond — ca și din cauza echilibrului și seninătății care se resfrâng atât în armonioasa împletire a ideilor cât și în eleganța desăvârșită, sobrietatea și claritatea stilului, a fost numit *Olimpianul*. Cetind jurnalul său — recent publicat — pe care cu o disciplină severă l-a purtat tot timpul vieții, ne putem da seama de zbuciumul și frământarea sufletească, care se ascundea sub aparența calmă și stăpână pe sine. Totuși astăzi în relieful timpului epitetul „Olimpianul" ne pare cel mai just, pentrucă el sintetizează impresia generală, care a rămas pe urma omului și a operei.

Cu greu se poate concentra în câteva rânduri comemorative această operă de critic literar, de educator și de bărbat de stat. In domeniul criticei Titu Maiorescu ne-a lăsat o serie de studii și articole, remarcabile nu atât prin originalitatea ideilor — căci teoriile sale estetice și filozofice sunt împrumutate din filosofii germane — cât prin claritatea și logica strânsă a expunerii și prin aplicația lor la limba și literatura românească. Este un adevăr comun astăzi, că Titu Maiorescu ne-a învățat să scriem, că lui îi datorăm creiarea stilului științific-literar al prozei moderne. Fără intervenția lui, am fi poate încă la fraza greoaie a lui Bariț sau Simion Bărnuțiu și la ortografia lui Cipariu. Un amănunt interesant și caracteristic a fost relevat în privința aceasta de d-l Rădulescu-Motru într'un articol apărut zilele trecute în ziarul „Timpul". Cel dintâi studiu publicat de tânărul Maiorescu la 1884 în vârstă de 24 ani și abia întors dela studii din streinătate nu este un esseu filosofic, nici o disertație metafizică, atât de căutate de tineret, ci cuprinde o aridă problemă. El este intitulat: „Regulile limbii române pentru începători". Lupta lui contra aberațiilor filologice ale latiniștilor și ale celorlalți reformatori arbitrari ai limbei, ca și lupta lui contra epigonilor generației de scriitori dela 1848 — sterili amatori cu fraze răsuflate, care nu acopereau un fond de idei — este prinsă în strălucitoare pagini de vervă ironică, de armonică limpezime și de simț al proporțiilor. In genere un cult al formei desăvârșite se desprinde din întregul scris al lui Maiorescu, fapt care ne face să-l considerăm, pe lângă toată formația sa filosofică și literară germană, ca pe un strălucit exemplar al spiritului latin.

La fel arta sa oratorică parlamentară și activitatea sa politică sunt străbătute de acelaș bun simț al justelor proporții și al organizării disciplinate a bunului public. In sfârșit au rămas neuitate până azi celebrele sale conferințe și cursuri, fie la Iași, în cadrul „Junimii", fie la Universitatea din București. La splendoarea lor au contribuit desigur în aceiaș măsură temeinicia cunoștințelor, impecabila eleganță a dicțiunii și expunerii și mai ales farmecul și prestigiul personal al oratorului. Ceea ce intelectualitatea românească are azi mai select și mai distins, un Ion Petrovici, un Rădulescu-Motru, un P. P. Negulescu, un Mihail Dragomirescu, un Simeon Mehedinți, un Rădulescu-Pogoneanu și alții, din școala lui Maiorescu au ieșit.

Și ca încheiere aș pune întrebarea: Oare ivirea generației de mari scriitori, formați în cercul „Junimii" sau colaboratori la „Convorbiri literare" — Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale, Brătescu-Voinești — a coincis numai întâmplător cu activitatea critică a lui Titu Maiorescu, sau puterea îndrumătoare, gustul selectiv și încurajarea afectuoasă a marelui critic au fost un factor determinant al apariției ei? Jurnalul publicat de d-l Rădulescu-Pogoneanu, ca și amintirile d-lui Brătescu-Voinești aruncă o lumină nouă asupra acestei probleme. Ne documentăm din ele despre părinteasca grije și afecțiune pe care o purta T.

Maiorescu scriitorilor de geniu, atât în privința materială, cât și a redactării scrisului lor. Amintesc numai munca depusă cu tipărirea primei ediții a poeziilor lui Eminescu sau colaborarea strânsă cu scriitorii și prezentarea operei lor în ședințele Academiei Române.

De sigur autoritatea științifică, gustul literar neșovăitor și energia depusă în susținerea entuziasmului pentru creație, care au prezidat la „Junimea" și „Convorbiri literare", au contribuit într'o măsură unică în literatura noastră la înflorirea marei pleiade de scriitori, azi clasicii scrisului românesc.

Maiorescu însuși într'un studiu intitulat „Direcția nouă în poezia și proza română" a avut viziunea profetică a valorii scriitorilor noi. Opunându-i pedanților timpului, iată cum se exprimă: „Și de geaba veniți astăzi și voi, cei cu gânduri *groase*, cu *forma* incultă, cu stilul *greoi*, filologi, academicieni, jurnaliști, sau cum vă mai numiți: de geaba vă încercați să loviți cu atâta patimă în direcția cea nouă: *voi n'aveți formă*, ziua de mâine nu vă mai cunoaște".

Maternitate

OBLIGAȚIILE FEMEII DE ASTĂZI

de Dr. G. PREDA

Știm că nu există decât o morală și că principiile ei aduc obligațiuni egale pentru ambele sexe; totuși există virtuți femenine cari creiază rolul special al femeii în casă și în societate, după cum există și defecte pe cari le aduc anumite condiții de viață. Dacă cele dintâi trebuesc desvoltate, cele de al doilea urmează să fie înlăturate. Imprejurările prin cari trecem astăzi arată că rolul femeii nu se poate mărgini numai la o guvernare casnică, în care influența ei plină de iubire și activitatea ei inteligentă stăpânesc sufletele și asigură mulțumirea membrilor familiei, dar se întinde și în afară de familie.

Aceste din urmă obligațiuni îmi impun o împărțire a subiectului în calități și defecte pentru timp de pace și în virtuți necesare pentru vreme de războiu.

A) *Cultivarea virtuților și înlăturarea defectelor în timp de pace.*

Știm că una din calitățile principale ale femeii este *bunătatea*, o bunătate inteligentă, departe de ceia ce ar constitui o slăbiciune, o bunătate în care se unesc blândețea și fermitatea.

Bunătatea nu este un sentiment vag, ci o virtute activă, care consistă în a se ocupa continu de binele și fericirea altuia. Bunătatea este – ași putea spune – o virtute de abnegație care impune o uitare de sine însuși. Această virtute trebuie să fie fermă, pentru că trebue să procedeze pe principiile bine stabilite și bine înțelese ale unei voințe luminate. Ea însă trebue să fie și blândă, blândețea fiind forma exterioară a transigenței, concilianței și milei.

Blândețea este în natura femeii, este virtutea mamă a caracterului ei. O femeie aspră, insolentă, furioasă, etc. nu o mai privim decât ca pe o ființă denaturată.

De la blândeța caracterului său, femeia fie că este soție, mamă sau fiică, își împrumută forța și autoritatea. Acolo, unde nu poate obține rezultate prin pretenții, impulsivități, supărări, îmbufniri sau lacrimi, cu siguranță va reuși printr'o blândeță perseverentă. Femeia nu trebue să uite niciodată zicătoarea că: „Blândețea ei este mai puternică decât mâniile și violențele celui mai teribil bărbat".

Ca tot ceea ce este bun și sincer, femeia trebuie să fie *apoi simplă*, ceea ce nu însemnează neglijență sau vulgaritate, ci distincțiune

naturală. Simplitatea trebue să se manifeste în aspectul exterior: Nu trebue să împrumute alt sunet de voce, alt mers, mode caraghioase, ci să păstreze o simplitate naturală în ținuta sa. Știind că cochetăria este inamica adevăratei eleganțe, iar artificiile de toaletă o ipocrizie, ne întrebăm dacă femeia ar fi lăsată de Dumnezeu așa precum devine prin artificii, nu s'ar considera poate ca o ființă neconsolabilă? Vorbele și actele pretențioase și nenaturale ale femeiei devin dese ori odioase și ridicole, din cauza orgoliului ce provoacă. Există, precum știm, la unele femei, dorința de a se preface în multe din actele vieții. Această prefăcătorie se arată nu numai în limbaj, gesturi, atitudini, opinii, dar chiar în sentimente. Ele servesc deseori la o întreagă punere în scenă: lacrămi de bucurie pentru fericirea amicilor, gesturi sfâșietoare pentru umanitatea suferindă, lacrimi fierbinți pentru doliul unei familii, caritate exagerată pentru ochiii mulțimei etc. Sub această falșitate nu se ascund însă decât sentimente de vanitate, orgoliu, etc.

Simplicitatea însă nu exclude *grația*, care nu este un dar exterior, ci reflexul simpatic al inimei. Acest reflex, care conduce de multe ori femeia în viață, indică o provocare de mulțumire sufletească a altora prin sacrificiul de sine.

Femeile trebuiesc deci să evite cu grije defectele ce pot ține uneori de insuficientă cultură, rațiune și inteligență.

Un prim defect il constituie *frivolitatea;* un gust deosebit pentru ocupațiuni inutile sau lucruri fără valoare. Vine apoi *vorba de clacă sau flecăreala* asupra subiectelor fără importanță. Vedem adeseori femei ce compromit lucrurile printr'o vorbărie fără de seamă. Această vorbărie răstoarnă ordinea stabilită prin logică, căci ele vorbesc înainte de a reflecta. Când reflecțiunea lipsește, este imposibil să nu comită indiscrețiuni, sau să nu facă o gafă, fie vorbind prea mult de sine, fie ofensând legitimele susceptibilități ale altora. Când își dau seama e prea târziu și multe își pot mușca degetele atunci când ar fi trebuit să-și muște la timp limba.

Un alt defect este *indiscreția și curiozitatea*, care consistă în a se ocupa de oameni pentru a-i critica, sau de fapte ce nu le privesc de aproape, sau care ar trebui să rămână în afara cunoștințelor noastre, (cel puțin pentru moment). Pasiunea, lăcomia după noutăți, cu scop a critica sau bârfi fac pe unele femei să desfășoare energii, care utilizate în alte direcțiuni bune ar face minuni. Dacă anumită curiozitate pentru unele lucruri utile constitue o înălțare a spiritului, aceea ce se îndreaptă asupra oamenilor cu scop de bârfire nu poate arăta decât o josnicie a caracterului.

Trebuie să mai menționez printre defecte, starea de prea *mare sensibilitate* cu exagerația sentimentelor precum și *înclinația spre lingușire* sau măgulire, care este o deviație a dorinței de a fi agreabil cuiva.

Dacă am insistat asupra unor defecte din viața casnică, socială sau profesională a femeii, aceasta nu înseamnă că nu sunt și bărbați care să le aibă. Ele trebuiesc înlăturate, căci în împrejurările grele ce ne așteaptă și despre care voi scrie în alt număr al revistei, utilizarea cător mai multe virtuți se impune.

ABECEDAR

de I. V. SPIRIDON

Anii, zadarnici și cruzi,
M'au rătăcit prin păduri de gând.
Mi-am drumețit pe fiacare rând
De carte ochii 'nsingurați și uzi.

Le-am mângâiat, pios, și le-am deschis
Infiorat, precum pe o Psaltire.
Tot așteptam de nicăieri vre-o știre
Și nu venea — și iar căutam, bolnav de vis.

Azi am găsit o carte. Peste foi
Vremea și-a pus domnească, grea pecete
De galben. Fără voe, pe 'ndelete
Silabisesc ca 'n vremuri: o-i, oi.

Abecedar cu Timpu 'nchis
In chihlimbar de slove (o-i, oi)
Dă-mi mâna să ne pierdem amândoi:
Tu copleșit de ani — și eu de vis.

BIBLIA

de I. V. SPIRIDON

Cărțile, subțiri sau groase, toate
Sunt merinde cum nu se mai poate.
Găsești în ele, ca în cântece și 'n zări,
Răspunsuri jarului din întrebări.
Ades, topită 'n cupa unui rând,
Stă lacrima din propriul tău gând,
Și 'n zâmbete (tu le vei spune: Ieri)
Desgropi ce nu mai îndrăsnești să ceri.
Deschizi noi rane, dar și nouă zări
Destinului țesut din sângerări.
Una-ți dă visul, alta lacrima,
A treia poate 'ncrederea în stea.
De când mă știu însă, mereu-mereu,
Le-am întrebat: ce-i aia Dumnezeu?
Și numai Cartea asta cu mărunte șire
Mi-a răspuns, că El este Iubire.

PAISIE ŞI PAISIANISMUL

de Pr. IL. V. FELEA

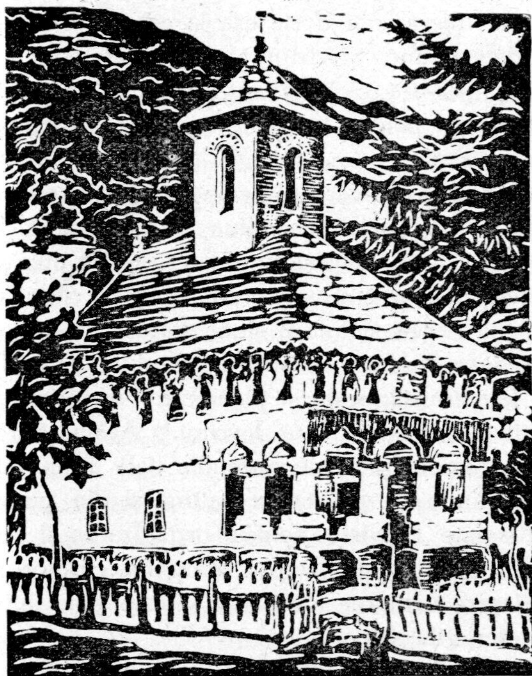

Ctitorie Voevodală

NAŞTEREA ŞI DESVOLTAREA PAISIANISMULUI

Am cercetat şi am schiţat cadrul istoric şi geografic în care s'a desfăşurat viaţa călugărului Paisie Velicicovschi, stareţul mănăstirilor dela Dragomirna şi mai apoi dela Secu şi Neamţu. Acum urmează să arătăm cum s'a născut şi s'a desvoltat mişcarea sa de renaştere monahală şi culturală.

Gândul şi dorul de a se lepăda de lume şi a se consacra lui Dumnezeu încolţeşte în sufletul lui Paisie încă de când era student la Academia din Chiev. De aci începe să-i scadă zelul pentru şcoală şi chiar să înceteze şi să-i crească dragostea pentru călugărie, care în vremea aceea era idealul şi visul de fericire al fiecărui tânăr malorus talentat şi iubitor de carte. Iubeşte trăirea în Dumnezeu prin rugăciune şi contemplaţie, face rezumate după cărţile cetite şi pune la temelia vieţii sale următoarele trei regule morale: a nu osândi pe cel ce greşeşte, a nu urî pe nimeni şi ierta orice ofense.[1]

Ca să trăiască în smerenia, simplitatea şi sărăcia vieţii lui Hristos, Paisie cu câţiva prieteni se hotărăsc cu jurământ a nu se călugări în mănăstirile bogate.

Cu aceste gânduri şi doruri aprinse, Paisie peregrinează prin mănăstirile Ucrainiei, în căutarea unui duhovnic model. Ajuns în lavra Chievului, Pecersca, ia contact cu asceţii mănăstirii şi priveşte atent exerciţiile de mortificare, la cari se supuneau unii dintre ei; cum unul purta un brâu de fier greu de 6 kgr., cum altul purta pe trup o greutate de 10 kgr., iar altul purta pe trupul gol o cămaşă de sârmă cu ghimpi întorşi spre piele şi aşa dormea numai pe scaun. Aci află Paisie linişte, până când un prieten de Academie îi aduce aminte de făgăduinţa făcută ca să nu trăiască în mănăstiri bogate. Liniştea i se tulbură îndată, află o călăuză şi pleacă.

Ajuns în Moldova, unul din cele mai înfloritoare colţişoare ale lumii ortodoxe,[1] Paisie află în mănăstiri o bogată lucrare religioasă, morală şi culturală. Află practica rugăciunii lui Isus săvârşită de minte în inimă, biblioteci cu manuscrise numeroase şi de valoare, călugări cărturari, şcoli cercetate chiar şi de streini; un voevod statornicise cu anatemă, ca din veniturile mănăstirii

[1]) Cetfericov, p. 39-40.

[1]) Cetfericov, p. 96.

Icoană din biserica Sf. Ilie, Bucureşti

zidite de el să se întrebuinţeze o parte în fiecare an pentru ajutorarea săracilor, bolnavilor, robilor, şi înzestrarea fetelor sărace; duhovnicii dădeau epitimii: copierea unei cărţi pentru biblioteca mănăstirii.[1]) La Trăisteni Paisie află asceţi muncitori şi întâlneşte prima oară practicându-se pravila Sf. Munte Atos. La fel şi în alte mănăstiri.

După ce observă toate aceste lucruri lăudabile, îşi asimilează toată bogăţia vieţii duhovniceşti dela bătrânii duhovnici ai Moldovei, Paisie, ca să scape de preoţie şi să-şi împlinească o vie dorinţă, pleacă la Atos.

Sfântul Munte fusese centrul culturii duhovniceşti, „cea mai înaltă şcoală a monahismului, păstrătorul curăţeniei credinţei şi a pietăţii pentru întreg Răsăritul ortodox." [2]) Aci se învaţă viaţa monahală şi înţelepciunea creştină, aci ascetica şi cultura ortodoxă; aci au început traducerile sfinţilor părinţi şi copierile lor, aci era centrul eruditiei bizantine şi biblioteci cu peste 10.000 manuscrise.

Când soseşte aici Paisie, vremurile de înflorire trecuseră. Mănăstirile sunt jefuite de turci şi uzurpate de greci. Decăderea era generală.

Paisie trăieşte la Atos o viaţă singuratecă, într'o asceză foarte aspră. Din simplitatea aceasta îl smulge ieromonahul Vasile dela Poiana-Mărului, care precum am mai spus exercită o influinţă deosebită asupra lui Paisie şi dă o direcţie nouă vieţii lui. Vasile îi lămureşte calea vieţii monahale, îi arată primejdia la care se expune singur, şi-l sfătuieşte să lase viaţa de singuratec, care e rezervată numai celor perfecţi, sfinţilor. Paisie ascultă şi în curând începe prietenia cu Visarion şi înjghebarea cuibului de viaţă nouă monahală, având povăţuitori Sfintele Scripturi şi scrierile Sfinţilor Părinţi.

Principiile şi regulele disciplinare pe care Paisie le pune la temelia reformei monahale iniţiată de el la Atos sunt simple, dar severe:

In biserică, evlavie sinceră şi ţinută plină de frica lui Dumnezeu, preciziune şi podoabă în sfintele slujbe, cetire şi cântare dulce, înfrânare la vorbe; afară de biserică, lucru manual în smerenie şi tăcere, pace şi dragoste între fraţi, cu tăerea voei, supunere faţă de stareţ împreunată cu credinţă şi iubire, iar din partea stareţului părintească milă şi dragoste şi la toate nevoile compătimire nefăţarnică faţă de toţi.

Un punct esenţial în programul mişcării paisiene este cetitul cărţilor. La orice lucru este de lipsă judecata minţii: ea se ascute prin lectură. Fără învăţătura cărţilor – învăţa Paisie – nimeni nu poate arăta altora calea mântuirii, nici pe sine să se mântuiască. Aşa ne învaţă toţi sfinţii. Albina adună mierea din flori; aşa se adună prin lectură şi înţelepciunea şi virtuţile. Din multe cărţi patristice se învaţă viaţa evanghelică. Din pravilă fă cât poţi şi pentru toate mulţumeşte totdeauna lui Dumnezeu.

Cel dintâi care pune în practică aceste principii este însuşi Paisie. Ziua muncea şi el, făcea linguri şi conducea comunitatea, iar nopţile cetea şi scria, rezervând somnului abia 3 ceasuri din 24. Spovedea, sfătuia şi slujia sfânta Liturghie fără grabă, cu evlavie, absorbit cu totul în sfânta slujbă, cu faţa transfigurată şi plângând; niciodată nu a slujit sf. Liturghie fără lacrimi.[1]) Adună cărţi, pe bani munciţi şi din economiile dela hrană şi îmbrăcăminte; le citeşte cu patimă şi din cuprinsul lor scoate regulele pentru organizarea şi conducerea comunităţii. Despre trebuinţa cărţilor sfinte şi despre urmarea lor însuşi Paisie scrie într'una din scrierile sale:

– „Pe când trăiam eu încă în Sf. Munte al Atosului, atuncea cunoscând bine din învăţătura şi poruncile purtătorilor de Dumnezeu părinţii noştri, că povăţuitorul frăţimei nu se cuvine să înveţe şi să dea poveţe după priceperea minţii lui şi numai după socotinţa sa, ci trebue să se ţie de înţelesul drept şi adevărat al dumnezeieştilor scripturi, cum învaţă purtătorii de Dumnezeu părinţi, dascălii a toată lumea, precum şi învăţătorii şi povăţuitorii vieţii monahiceşti, luminaţi de harul Sf. Duh, ştiind pe lângă aceasta şi puţina mea pricepere, şi temându-mă ca nu cumva din pricina neiscusinţei mele să nu cad şi eu însumi ca un orb în groapă, şi să nu duc acolo şi pe alţii, de aceea m'am hotărît să iau ca temeiu nezdruncit a toată învăţătura şi povaţă adevărată dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament şi tâlcuirea ei adevărată de harul Sf. Duh, adecă învăţătura purtătorilor de Dumnezeu părinţi, învăţătorii şi dascălii a toată lumea şi povăţuitorii vieţii monahice, sf. soboară şi toate canoanele apostolice, soborniceşti şi ale Sf. Părinţi pe care le ţine sfânta sobornicească şi apostolească Biserică a Răsăritului, precum şi toate poruncile şi regulele ei. Toate acestea le-am primit ca o călăuză pentru mine şi pentru fraţi, ca şi eu însumi şi fraţii cari trăiesc cu mine, folosindu-ne de toate acestea cu ajutorul dumnezeiescului har, să nu ne abatem cu nimic dela înţelesul sănătos şi curat, sobornicesc al sf. Biserici ortodoxe." [2])

---

[1]) Cetfericov, p. 97.
[2]) Ibid. p. 120 şi 123.

[1]) Cetfericov p. 143.
[2]) Ibid. p. 158–159.

Acesta este paisianismul, așa după cum a fost inițiat la Atos.

RÂNDUIALA OBȘTEI
ȘI ACTIVITATEA LUI PAISIE IN MOLDOVA

Trecut in Moldova, Paisie află terenul prielnic pentru desăvârșirea operii sale de renaștere monahală și culturală. Indată ce se așează la Dragomirma, neaflând printre cărțile mânăstirii nici una pentru rânduiala vieții de obște, alcătuiește pe baza Sf. Scripturi, a regulelor Sf. Vasile cel Mare și al altor sfinți părinți, un regulament din 18 puncte, pe care il supune aprobării mitropolitului Gavriil al Moldovei. Aci se cuprinde esența paisianismului.

Prima regulă a comunității paisiene este sărăcia. Niciun frate nu poate avea in niciun chip niciun fel de avere. Pentru nevoile frățimii poartă grijă starețul, care e dator a se ingriji de nevoile ei ca și un tată de fiii săi, nu după gusturi, ci după ascultarea fiecăruia. Pe asemenea temeiu sporesc virtuțile și se sting vițiile vieții monahale.

A doua regulă este ascultarea necondiționată. Fiecare călugăr lapădă orice voință, cugetare sau libertate proprie. Toți implinesc voia și judecata starețului și slujesc intru smerenie, ca Domnului, până la moarte.

Egumenul trebue să fie pildă de smerenie, să invețe Sf. Scriptură, să descopere obștei poruncile lui Dumnezeu și invățăturile părinților duhovnicești și dela sine nimic să nu aducă. Niciun lucru să nu-l inceapă fără sfatul Sf. Scripturi și al soborului. Astfel se va păstra legătura păcii in comunitate.

Pravila obștească, toate slujbele și rugăciunile bisericești să se facă după tipicul Sf. Munte, fără abatere, fără grabă și cu cuviință. Egumenul și toți călugării sunt datori a lua parte la toate slujbele din biserică. Cine lipsește, afară de motiv de boală, se canonește, i se dă povață și se lipsește de mâncare in ziua aceea, după cum e cazul.

In trapeză hrana e de obște; nimeni nu mănâncă in chilii, ci toți laolaltă, in tăcere, cu frica lui Dumnezeu și cu ascultarea citirilor din cărțile sfinte, conform tipicului.

In chilii frații vor trăi in rugăciune, de preferință in rugăciunea izvorâtă din virtuți și săvârșită de minte in inimă prin iubirea lui Dumnezeu. Apoi in lucru manual, in cântări de psalmi, in cetiri sfinte și in meditații. Fără lucru nu va fi nimeni, căci „lenea povățuiește la tot răul". De eșirile necontenite din chilii și de starea de vorbă vor fugi „ca de otravă".

Egumenul pentru cercarea ascultării și tăerea voiei, imparte frații la orice serviciu de bucătărie sau trapeză. Tot el supraveghează cu o iubire nepărtinitoare pe toți frații, ca toți să viețuiască in pace și nefățarnică iubire. Neputințele și căderile fraților le va suferi cu răbdare și le va mustra cu blândețe, in nădejdea pocăinței. Cei indărătnici și nesupuși se izgonesc din obște fără zăbavă, ca să nu molipsească și pe ceilalți. Dacă se pocăesc, au parte de milă și iertare.

Egumenul e dator să aibă pentru administrarea averilor mânăstirești un călugăr priceput și pe altul, „frate iscusit la minte", pentru suplinirea sa când lipsește din mânăstire.

Pe fratele ce vrea să intre in mânăstire e dator să-l cerceteze, să-l invețe și numai după timpul rânduit de canoane să-l primească in obște.

In mânăstire se va deschide un „spitalaș" pentru bolnavi, o casă de oaspeți și diferite ateliere cari vor servi cel puțin nevoile de obște.

De incheiere Paisie roagă pe mitropolitul să interzică intrarea femeilor in mânăstire – cu excepția cazurilor de războiu și bejenie – să aprobe ca după moartea egumenului soborul să aleagă pe viitorul egumen din sânul obștei, nu din afară, ca să nu se ruineze viața frățimei și in fine să nu se admită „niciodată și nicăieri" inchinarea mânăstirii, căci e oprit de fericitul ei ctitor prin jurământ și blestem.[1])

Mitropolitul aprobă regulamentul și Paisie, plin de credință, dragoste și speranță, se apucă de lucru.

Toate regulele se păzesc cu strictețe. Toți muncesc, toți se roagă și au masa comună; invață tot felul de meșteșuguri și lucrează la câmp, cetesc, meditează, se mărturisesc zilnic; toți au in inimă rugăciunea lui Iisus. Când unii călugări rămâneau la câmp mai multe zile, duhovnicul mergea cu Sf. Taine la ei și chiar starețul, sau le scria frumos sfătuindu-i:

– „Păziți-vă de zavistie! Unde-i zavistie, acolo nu-i Duhul lui Dumnezeu. Stăpâniți-vă limba, ca să nu grăiască cuvinte deșarte! Cine-și stăpânește limba, își păzește sufletul de intristări. Dela limbă vine viața și moartea. Cei mai bătrâni trebue să invețe pe cei mai tineri și fără experiență. In toți trebue să fie smerenie, bunătate și dragoste. Trebue să vă intăriți cu temerea de Dumnezeu, cu amintirea morții și a vecinicilor munci. In fiecare zi trebue să vă mărturisiți cugetele la stareț. Rugăciunea lui Isus să o repetați necontenit. Aduceți lui Dumnezeu jertfă curată, neprihănită, cu bună mireasmă, după creștineasca voastră făgăduință. Aduceți munca voastră și sudorile voastre de

[1]) Cetfericov, p. 175–184.

sânge ca o ardere de tot. Zăduful și arșița zilei să fie pentru voi ca răbdarea mucenicilor." [1])

Astfel își învăța și îmbărbăta Paisie obștea călugărilor și munca se făcea ușoară. Regula slujbelor era cea dela Atos: la strana dreaptă se cânta slavonește, în stânga românește. In chilii se cerea călugărilor să citească, să se roage și să facă metanii și întru toate să-și împlinească chemarea din inimă, nu numai după haină. Dacă se întâmplau neînțelegeri între călugări, starețul îi chema la pace și dacă nu se împăcau îi oprea să intre în biserică și dela Tatăl nostru, până când se smereau. Ușa chiliei lui era toată ziua deschisă pentru treburile duhovnicești și gospodărești până la ora 9 seara.

Era regula ca din postul Crăciunului până în Sâmbăta lui Lazăr să se țină afară de Duminecі și sărbători, pentru frățime, cetiri, învățături și meditări din sfinții părinți traduși de Paisie; într'o seară slavonește, în'r'alta moldovenește. Starețul făcea școală cu călugării și-i îndemna cu lacrimi la cetirea cărților și la urmarea poruncilor; să trăiască în sărăcie și să-și aprindă prin har râvna sfântă pentru Dumezeu:

– „Dacă veți rămânea tari în asemenea ostenele, atunci va dura și frăția sau obștea voastră, cât va binevoi Dumnezeu. Iar dacă vă veți abate dela luarea aminte de sine și dela cetirea cărților sf. părinți, atunci veți cădea și din pacea lui Hristos și din iubirea lui și dela împlinirea poruncilor lui Hristos, și atunci se va incuiba între voi nerândueala, deșertăciunea, desordinea, tulburarea sufletească, îndoeala și desnădejdea, cârtirea unuia asupra altuia și învinuirile reciproce, și pentru înmulțirea tuturor acestora va seca iubirea în mulți și poate chiar în toți. Și atunci se va destrăma soborul vostru, mai întâiu sufletește și apoi și trupește." [2])

Toată frățimea se îndulcea din sfaturile starețului ce se nevoia să stabilească între el și frățime raporturi de iubire, ca între părinți și copii:

– „Nu voesc, ca cineva din voi să se teamă de mine, ca de un cinovnic grozav, ci chiar voi să mă iubiți ca pe un tată, după cum și eu vă iubesc pe voi ca pe niște copii ai mei duhovnicești." [3])

Paisie sta de vorbă cu fiecare călugăr și-l sfătuia duhovnicește. – „Dacă cineva din voi are nevoe, cârtește și se necăjește, dar la mine nu vine și nu mă vestește, eu pentru nevoia și scârba sa nu am răspundere înaintea lui Dumnezeu." [4])

[1]) Cetfericov, p. 186–187.
[2]) Ibid. p. 201.
[3]) Ibid. p. 203.
[4]) Ibid. p. 277.

Pe fiecare il cerceta, il povățuia cu răbdare și spunea adeseori că atunci când vede frații în pace și râvnitori spre împlinirea poruncilor, simte atâta bucurie, încât nici în cer nu dorește alta mai mare; iar când îi vede nepăsători și pătimași, e cuprins de atâta mâhnire, încât nici în iad nu poate fi alta mai mare. [1])

Cuvântul rostit de stareț avea putere și tăria lui venea din păzirea poruncilor. De aceea lecturile și îndemnurile lui Paisie au o mare putere educativă asupra frățimei.

Ordinea, viața religioasă, munca stăruitoare și preocupările cărturărești ale frățimei paisiene dela Dragomirna le întâlnim mai apoi sporite la Secu de unde Paisie scrie din nou mitropolitului Moldovei despre istoria și organizarea frățimei ce o conduc și arată temeiurile pe cari se razimă: paza poruncilor, sărăcia desăvârșită, ascultarea necondiționată, spovedania zilnică, viețuirea comună, cetirea Sf. Scripturi și a Sf. Părinți, păzirea posturilor și a pravilei călugărești în biserică și în chilii, slujirea bolnavilor și a bătrânilor, munca în ateliere, la câmp și oriunde poruncește starețul.[2]) La Neamțu, Paisie nu mai lucrează singur, ci face o adevărată școală de corectori și traducători; ii învață limba greacă și pe cei buni ii trimite pentru desăvârșirea studiilor la Academia din București.[3]) Trezește în călugări interes pentru preocupările cărturărești, pentru cetire, traducere și copiere. Scrisorile și manuscrisele dela lavra Neamțului circulau și sunt cerute acum în tot Răsăritul ortodox. Mânăstirea devine pepinieră de ierarhi și călugări devotați credinței și culturii creștine și totodată sprijinul Moldovei în vremuri de răstriște. În biserică, în chilii, în spital, în casa de oaspeți sau la lucrul câmpului, călugării servesc cu devotament, ca Domnului. Toți sunt mereu sub ochiul ager al starețului, care grijește nu numai de cultura lor sufletească, ci și de hrana, îmbrăcămintea și curățenia lor trupească. In interesul sănătății dă ordine pentru aerisirea chiliilor, pentru spălatul și schimbatul rufelor. Smerenia și sărăcia ajunseseră la atâta desăvârșire, încât un călugăr rus ne informează că în vremea aceea în chiliile dela Neamțu, afară de icoane, cărți și scule pentru lucrul manual, nu mai era nimic.

Pe lângă grija de frățime, Paisie mai are și preocupări literare de traducător și scriitor. Patima traducerii, copierii și îndreptării cărților slavone după textele originale patristice, ascetice și mistice grecești o are el încă din tinerețe. Un imbold

[1]) Cetfericov, p. 204.
[2]) Ibid. p. 263–267.
[3]) Ibid. p. 299.

nou îi dă frățimea flămândă după cuvântul lui Dumnezeu.

Ca să-i hrănească și să-și potolească și propria dorință de învătură, Paisie traduce cărțile sfinților: Antonie cel Mare, Ioan Damaschin, Vasile cel Mare, Ioan Gură-de-aur, Simeon Tesaloniceanul, Grigorie Palama, Dionisie Areopagitul, Ioan Scărarul, Grigorie Sinaitul, Teodor Studitul, Isihie, Petru Damaschinul, Simeon Noul Teolog, Casian Romanul, Nil, Macarie, Diadoh, Filotei, Talasie, Ioan Sirul, Calixt, Maxim Mărturisitorul, Marcu, Nichita, Teodor de Edesa, Dosoftei, ș. a. După profesorul A. I. Ialimirschi, ne-au rămas dela Paisie 44 manuscrise lucrate cu mâna sa proprie. [1]) Din cărțile și cuvântările traduse el cetea în adunările frățimei și astfel bucuria și propășirea în credință și dragoste, în rugăciunea inimii și în tăerea voei erau generale și totul părea, după cuvintele preacuviosului Isac, ca o adunare de serafimi.

(Va urma)

[1]) Vezi titlurile lor la Cetfericov, p. 300-302.

Domniță bizantină

DOAMNA EMINESCU

de EUGENIA MUREȘANU

Acest nume, mare cât toți teii din lume, rostit într'un veac când mormintele-s gropi, iar morții arătări cari incomodează sonoritatea vieții, desigur, pare anacronic.

Cine știe, însă, că pe-o stradă mică și îngustă a Clujului, trăiește, retrasă, doamna Eminescu, văduva căpitanului Matei Eminescu, fratele cel mai mic al poetului?

Pentru acei cari nu se mai impresionează de nimic, această fâlfâire a altui veac, n'are nimic de legendă.

D-na Silvia Matei Eminescu

Dar nu acestora, grăbiți și amatori, le aducem această veste târzie.

Convoiul celor cuprinși de văpăile Luceafărului e tot mai mare, mai flămânzit în a cunoaște toate suferințele pământești ale acestui „vârf înalt al piramidei."

Deaceea, chiar și pentru aceștia, întâmplarea ar putea părea un anacronism, fiindcă, se știe, poetul a fost desprins de legăturile de rudenie, și ceeace unui muritor de rând îi era dat să aibă spre a fi mulțumit, el îndepărta disprețuitor.

N'aș vrea să umbresc această povestire cu nimic senzațional, gazetăresc.

O simplă întâmplare, pentru care rămân adânc recunoscătoare celor cari mi-au oferit-o, m'a dus într'o zi la poarta unui vis, pe care n'aș vrea să-l spulber prin cuvinte.

Căci, dacă Mihail Eminescu e totuși mort, eu l-am văzut într'o viziune sfântă, când doamna Silvia Eminescu mi-a vorbit despre el, îndurerată și fără niciun zâmbet omenesc, povestindu-mi dealtfel aproape ceeace toate biografiile spun.

Astfel, am luat parte la desgroparea unor amintiri mari, când doamna Eminescu a vorbit despre Maiorescu, Slavici și întreaga pleiadă

de Junimiști, apostoli ai altor vremi. Pe multe din aceste umbre ale trecutului le cunoștea și când ele aveau suflu de viață, de titanică viață.

Cât de cronicăresc povestea această aristocrată a spiritului, despre „cumnatul meu, Mihai.“ Și cât de ciudat răsunau aceste vorbe de legătură familiară, când singura lui familie i-a fost marea și crunta singurătate.

Desigur, azi Eminescu nu mai e singur.

Spre mormântul lui se 'ndreaptă genunchi de generații după generații, spulberând ultimele fire de țărână ce-au mai rămas peste pământescul lui giulgiu de martir al geniului. Și fiecare veac va adăuga o altă pătrundere slovei care n'a fost scrisă pentru marginile unui timp, ci pentru vremi fără hotare.

Cerusem doamnei Eminescu să-mi arate niște fotografii de-ale familiei. N'avea decât una singură, cu Matei: aceiași frunte de sărman Dionis și aceiași privire de înfiorare mistică. Celelalte fotografii sunt patrimoniul Academiei Române, ale aceleiași Academii pe lângă care, de sigur, Luceafărul a strălucit mai amar în umbra zidurilor zeci.

Imi vorbi apoi despre soțul său și despre copiii soțului său din întâia căsătorie, azi singurii purtători în linie bărbătească ai numelui marelui nefericit.

Unul, Gheorghe Eminescu, maior la Cetatea-Albă, celălalt Victor Eminescu, fost avocat, azi stabilit împreună cu cele două fiice ale sale, la București. O soră de-a lui Gheorghe și Victor Eminescu, care are și un băiat, e căsătorită și poartă alt nume. (Aci îmi veni deodată în minte, cele citite deunăzi în „Sfarmă Piatră.“ Autorul acelei tragice povestiri „Urmașii Luceafărului“, care semnează cu inițialele N. C., cunoscuse întâmplător pe Victor Eminescu și pe domnișoarele Eminescu. „El, cu o pălărie ponosită, strâns într'un palton gri, un demi *botit, pe care erau cusute câteva petece de altă culoare, niște petece ca niște manuscrise, ca niște frunze mari, ca niște palme.“ Și mai departe: „am reușit să descoperim undeva, într'un fund de curte, cu noroiu și buruieni, locuința surorilor Eminescu, o odaie cu ferestre de hârtie, într'o clădire de roșu, neterminată.“)*

Desigur, doamna Eminescu n'avea cunoștință despre aceste lucruri. Nici eu însă n'am întrebat-o nimic, cine știe ce taină mai tristă s'ar fi desvăluit, ce frunze mai mari.

O vedeam atât de singură, doborîtă nu de povara anilor, ci de crucea amintirilor, că m'am simțit încovoiată sub vraja șoaptelor unui trecut fără seamăn.

Țăranca în pictura românească

de Pr. ILIE A. DONISĂ

Arta în general are imperioasa datorie de a cristaliza manifestările etnice ale sufletului din care se răsfrânge.

Aceasta credem că este și una din condițiunile cari individualizează operile de artă, ceeace însemnează că'n manifestările ei nu-i nici o îngrădire, având fiecare artist câmpul liber să-și aleagă subiectele de unde vrea, să le trateze cum vrea și'n măsura talentului său să le creeze cum îl va călăuzi instinctul său creator.

Marii maeștri ai pânzei și penelului românesc s'au străduit să imortalizeze pe cât posibil nu numai subiectele din natura moartă, ci și cele din natura vie.

Mă opresc aici la țărancele noastre atât de idealizate în artă.

Sunt așa de fine; trupurile lor au mlădieri de trestie, gata să se frângă la primele adieri ale vântului.

Trăsăturile lor sunt atât de fragede și atitudinile lor aproape aristocratice; sub altițele lor cu fluturi simți par'că brațul unei domnițe.

Sub coloritul trandafiriu al obrajilor iți pare că pulsează sângele albastru al românismului!

In poezia privirilor lor e ceva din transparența sufletelor superioare.

Cu firul ce-l smulge din caer, țăranca deapănă par'că reverii nestârșite.

Iau alt tablou, care reprezintă o țărancă stând pe prispă, pe-o laviță acoperită cu chilim ce cade de pe perete prelungindu-se pe podea. Cu mâinile întoarse după ceafă într'o atitudine oarecum provocătoare, dar cu suflet curat și naiv incapabil de exteriorizări lascive și rafinate.

Cunoscători perfecți ai interiorului românesc, fini observatori ai manifestărilor sufletești ale țăranului nostru – fără de a recurge la supterfugii de cadru și decor – posedând o precizie de subtilitate izbitoare, marii noștri maeștri ne-au dovedit că arta superioară constă în simplitate și sinceritate.

Ei ne-au dovedit că nici un pictor nu poate fi criticat pentru școala din care face parte, căci combinarea simfoniei nuanțelor, ca să fie plină de emoțiune se face numai în funcție de talent, iar nu de școală.

Dudu Alexandrescu: Costum naţional ţărănesc

Şi dacă în materie de şcoală e vorba de hotărât in ce câmp biruinţele sunt mai greu de câştigat, apoi e îndeobşte cunoscut că e mult mai greu să realizezi frumosul pe drumul pe care l-au realizat toţi marii înaintaşi şi-i foarte nesigur să afirmi ce va rămânea frumos din experienţa după originalitate, care când există cu adevărat nu se caută pe drumuri întortochiate, ci se prezintă ea singură.

Aceasta se observă la marii noştri pictori, cari preocupaţi de interiorizare, originalitatea se relevă intens şi sugestiv; este nedespărţită de ei.

Luăm un tablou pe cât de viu şi impresionant, pe atât de simplu în redare. Două pete mari şi distincte. In planul superior o pată fumurie de umbră căzând ca o binecuvântare mistică peste grumazii ţărancei ce stă în adâncă pietate, părând că trupul ei răsare din faţa albă a lespezilor din biserică. Interiorul se estompează din această alternare de umbră şi lumină, strana se reliefează sugerând şi pe celelalte cari se pierd în conturarea câtorva linii.

Ce elocventă e întreaga atitudine a ţărancei din strană!

Luând şi alte tablouri, ţăranca este înfăţişată reprezentativ, obidită, resemnată, senină sau pioasă cu un aer de sărbătoare în privire sau în întreaga ei fiinţă.

Imbrăcată într'un port care n'are nimic provocător, de gâtul ei atârnă pe piept uneori câţiva ducaţi grei şi pricepi, că mâinile acelea fine dar aspre i-au câştigat, cu un suflet îndărătnic în vâltoarea unde sunt bătăliile vieţii, nu sărbătorile ei.

Privirea ei nu cheamă, dar lunecă pe deasupra deşertăciunilor vieţii cu o dârză expresie de-a cântări şi judeca sensul atâtor umbre fugare.

Marii noştri pictori s'au aplecat cercetători, s'au smerit, s'au confundat în obiectul pe care l-au creat, căci au înţeles că frumosul este, ca şi Dumnezeu, în inima evlaviosului; ca să crească s'au smerit ei şi au reuşit să idealizeze ţăranca întregind-o în pitorescul somptuos ce i l-au hărăzit drept cadru, într'o minunată simplicitate.

Este un întreg complex etnic, pe care l-au urmărit în evoluţia lor artistică, reuşind să-l redea cu mijloace originale, fără să se oprească la procedee prea mult utilizate şi fără să se hazardeze în exagerarea inovaţiilor ultramoderne.

N. Grigorescu: Ţărancă din Muscel

Rolul elitelor în epoca Renaşterii Naţionale

de D. E. NICOARĂ

Din voinţa lui Dumnezeu şi din înţelepeciunea însoţită de energia marelui nostru Suveran am intrat în: *Epoca Renaşterii Naţionale,* epocă pentru care s'au rugat preoţii şi credincioşii închinărilor străbune; epocă pe care au cântat-o poeţii în versuri cioplite din cuvinte de fulger şi stâncă; epocă pe care au dorit-o şi au pregătit-o marii vizionari ai gândirii şi trăirii sufletului românesc.

Purtătorii de steag ai Renaşterii Naţionale trebue să cheme şi să adune în jurul drapelului înălţat toate elitele Neamului, toate valorile Patriei, pentru a duce la înflorire epoca deschisă de înţeleptul purtător al destinelor naţionale, M. S. Regele Carol II.

Mihai Viteazul

Iar azi, în cuvântări rostite cu înflăcărare şi în scrieri dăltuite cu însufleţire, mereu se întrebuinţează cuvântul *elită,* aşa de rar şi de puţin auzit şi văzut în trecutul apropiat, dominat de era politicianismului nefast.

Credem că este necesar să ne oprim puţin asupra sensului şi importanţei acestui cuvânt, care trebue să constituie piatra de temelie a epocii Renaşterii Naţionale.

Ce sens are noţiunea de *elită? Omul de eli ă este o binecuvântare a Cerului, spre binele pământului,* iar el'tele prin credinţa aprinsă în sufletul lor, prin viguroasa lor conduită etică, prin bogăţia înfăptuiiilor isvorite din munca lor, prin iubirea închinată Naţiunii, prin vitejia lor jertfitoare, constituesc înălţarea, gloria, mândria Patriei, în care se nasc, trăesc şi mor.

Elltele întrunesc, în cercul lor restrâns toate însuşirile superioare ale unui popor: credinţa, spiritul creator, vitejia, spiritul de jertfă şi de eroism, trăite în cel mai înalt grad.

Dimensiunile însuşirilor superioare ale naţiunii întregi, în sufletul elitelor sunt atât de înalte şi atât de categorice, încât ele, elitele constituesc suma valorilor naţionale, a valorilor creatoare şi reprezentative. Cu alte cuvinte, *suma personalităţilor creatoare, formează valorile naţionale, elitele.*

Viaţa naţiunei preţueşte atât, cât preţuesc elitele sale. Insăşi istoria naţiunilor nu este altceva, decât istoria elitelor reprezentative şi luptătoare.

Istoria lumii — spune Carlyle — este biografia oamenilor mari, a elitelor.

Dacă despicăm din istorie epocă de epocă, ne putem convinge şi mai mult de maxima lui Carlyle şi vom găsi că: în fiecare epocă, atâta valorează viaţa unei naţiuni, cât valorează elitele sale din epoca respectivă, elitele pecetluind timpurile cu eroismul, gloria, vitejia şi strălucirea lor. In istoria naţiunilor găsim, din acest punct de vedere, epoci strălucitoare, străfulgerate de spirite mari, de elită şi găsim epoci lâncede, mediocre, ajunse la prăbuşire. Ori, dacă ne oprim să cercetăm cauza acestor devieri dela linia normală, vom găsi că nici un timp, nici o epocă din istorie nu ar fi mers spre mediocritate şi ruină, dacă s'ar fi găsit elite suficiente, cu perspicacitatea de a scruta şi de a vedea limpede sensul evenimentelor şi spiritul vremii pentru a salva şi duce la isbândă viaţa popoarelor. Numai şi numai în această perspicacitate şi în adaptarea la consecinţele ei stă mântuirea unei epoci.

Paginile istoriei universale ne pot documenta — cu o bogăţie uluitoare — acest adevăr, vechiu cât neamul omenesc. Dar nu trebuie să ne oprim la cercetarea istoriei universale, cercetând veacurile de înălţare şi ruină ale fiecărui popor, fiind suficient să chemăm mărturia istoriei noastre naţionale, şi nu va rămânea nici o îndoială, nici o umbră, asupra adevărului că în fiecare epocă, atâta preţueşte viaţa naţiunii noastre, cât au preţuit elitele sale, precum şi adevărul că şi istoria noastră este tot biografia înaintaşilor şi a Românilor Mari, cari au scris-o cu spada, cu vitejia, cu sângele şi cu jertfele lor.

Cât de strălucitoare apare din negura vremilor îndepărtate epoca, descrisă de Herodot, ca cea dintâi ispravă a marilor înaintaşi, cu care am intrat în istoria universală, „începând cu acel oaspe, ce din vechi se pomeneşte, cu Dariu al lui Histaspe“, marele rege, care venea din Asia „cu spaima lumii şi mulţime de norod“, o grozavă expediţie contra Sciţilor. In faţa oştirilor puternice s'au supus Grecii şi alte popoare. Singuri părinţii noştri „nemuritorii Geţi“ s'au împotrivit. Nu cunoaştem numele marelui om şi ostaşului de elită, care n'a mai stat să numere oştile vràjmaşului năvălitor, dar este sigur că el a ştiut să se gândească numai la onoarea Neamului şi la nevoile Ţării sale, făcând să strălucească epoca înscrisă în istoria popoarelor de biruinţele lui Dariu.

*

După vre-o două sute de ani apare în istoria Daco-Geţilor, cu o rară strălucire, personalitatea lui Dromichete, puternicul suveran dela Dunăre, învingătorul regelui macedonean Lisimach, pe care învingându-l pe câmpul de luptă şi făcându-l prizonier, l-a învins şi prin superioritatea sa de înaltă ţinută morală, oferindu-i un ospăţ din farfurii de aur, iar Dromichete şi ai săi servindu-se de blide şi linguri de lemn, eliberându-şi prizonierul înfrânt pe câmpul de luptă, în cele mai nobile şi mai cavalereşti împrejurări.

Mai târziu, peste alte două secole, figura de elită şi cea mai reprezentativă a Daco-Geţilor este Burebista, care imprimă epocei sale strălucirea unui uriaş prestigiu, purtându-şi spada biruitoare dela Marea-Neagră până pe melcagurile Boemiei, fiind gata să se ciocnească cu Iuliu Cesar, cel mai viteaz dintre Romani.

Tot aşa prin Decebal, străluceşte epoca dacică şi atinge culminarea ei prin eroul care s'a măsurat în eroism şi vitejie cu însuşi Traian, podoaba cea mai de valoare, cea mai înaltă şi neîntrecută a lumii romane.

*

Şi acum urmează o epocă de întunerec, de umbră şi de lâncezeală, care adevereşte în sens negativ definiţia elitelor: fiecare epocă preţueşte atât, cât preţuesc elitele sale. Dela înfrângerea lui Decebal până în veacul al XIII-lea, timpurile copleşindu-ne sub năvala invaziilor barbare, nu s'a găsit dealungul celor nouă sute de ani, nici un om de seamă, nici un om mare, intreprinzător, viteaz, care să-şi înscrie numele în istoria acestor timpuri tulburi. In tot acest timp s'a simţit nevoia omului de elită, a omului mare, a omului care a fost şi va fi mântuitorul epocii sale.

Bineînţeles, epoca lipsită de acest titan, rămâne în întunerec general, cerul nu e luminat de trăznetul străfulgerător, paginile istoriei sunt albe, nimeni n'a avut curajul să se înregistreze cu sânge vitejesc, cu litere de foc şi de aur pe filele imaculate, cari îşi aşteptau, ca o mireasă tăcută, mirele plin de vigoarea virtuţilor.

Dar, oricât şi-a aruncat tăcerea umbra sa întunecoasă peste aceste veacuri, pe la începutul veacului al XIV-lea începe ascensiunea naţională a sufletului românesc, cu un om mare, de elită, Marele Basarab, care apărându-şi „sărăcia, nevoile şi neamul“, la Posada preface în hârburi armata trufaşului vrăjmaş Carol Robert şi fapta de vitejie se eternizează în istorie, iar epoca sa străluceşte prin focul luminos aprins de marele Voevod românesc.

Peste un veac, epoca lui Mircea cel Bătrân, se confundă cu însuş biruitorul viteaz al Turcilor la Rovine, fiind botezat cu numirea de: acerrimus princeps inter christianos. Ce om mare, ce om de elită, mai avea lumea creştinească din apropierea noastră, în epoca aceasta, în afară de Mircea? Nici unul. Doar ceva după el, Ion Corvinul, cel de

Constantin Brâncoveanu cu cei 4 fii ai săi. Pictură murală (Mănăstirea Horezu)

sânge şi de origine românească i-a călcat pe urme, apărând cu vitejie crucea lui Hristos Domnul.

Epoca lui Stefan cel Mare şi Sfânt, în acelaş veac, este cinstită în istoria naţională prin apogeul extraordinar al vitejiilor lui Stefan, care patruzeci de ani, neîncetat, a ştiut să apere „sărăcia şi nevoile neamului românesc", contra duşmanilor veniţi din răsărit şi apus, de la nord şi de la sud, cu gândul satanic şi hrăpăreţ de a subjuga nebiruita Moldovă. Dar graţie puterii lui de mare Atlet al lui Hristos, toţi s'au întors învinşi, bătuţi, alungaţi, iar Moldova s'a înălţat şi s'a întărit în epoca domnitorului cel înţelept şi aspru la mânie, care s'a văzut nevoit să condamne la moarte chiar şi pe propriul său cumnat, Isaia Vornicul, fiindcă din vina lui scăpase din mână pe trufaşul rege unguresc Matia, la Baia, unde era gata să-şi piardă viaţa însuşi Domnul.

Peste alt veac, o altă epocă stăluceşte prin însuşirile reprezentative ale unui om de elită, om mare, viteaz, eroic, genial: Mihai-Viteazul, care la Călugăreni atrage în mlaştină oastea turcească şi învinge pe însuş vestitul Sinan-Vizirul. Apoi prin vitejia sa înfăptueşte visul secular: Unirea tuturor Românilor, care deşi durează puţin, rămâne peste veacuri un ideal sfânt, către care s'au îndreptat toate străduinţele generaţiunilor de la Mihai până la regele Ferdinand I, făuritorul României Mari.

Epoca lui Mihai-Viteazul este şi mai strălucitoare în istoria noastră, dacă cumpănim faptul că Grecii, Bulgarii, Sârbii, Ungurii au ajuns sub jug şi supunere turcească, fiindcă n'au avut în epoca lui Mihai nici un om mare, care ar fi putut înfrunta vijelia turcească. Desigur, fără prezenţa acestui Arhangel al românismului, la fel ar fi ajuns şi ţările româneşti, cu atât mai sigur, cât fiul Vizirului Sinan, Mohamed-Paşa, comanda frontul de vest dela Buda şi Viena.

La 1700, neamul nu avea nici un mare om, care ar fi putut scăpa ţara din cumplita ameninţare care venea din toate părţile: din partea sultanului turcesc, din a Kaiserului austriac şi din a ţarului moscovit. Cu toată vitregia timpului, Brâncoveanu şi Cantemir, oameni de elită, fac să strălucească epoca lor prin forţa plină de mândrie a culturii în mijlocul nenorocirilor politice.

Aproape de 1800, ca un fulger în noaptea viforoasă, luminează beznatica epocă a suferinţelor transilvane, revoluţia lui Horia; ţăran fără carte, dovedeşte însuşiri de elită, reprezentative, luptând ca un diplomat iscusit şi ca un strateg veritabil, face să se cutremure munţii daco-romani de aur şi de stâncă, în strigătul desnădăjduit al poporului dornic de libertate şi de dreptate. Câtă măreţie, câtă nobleţe, cât elan şi câtă jertfă în lupta lui Horia şi în jertfa sa! Ea n'a fost zadarnică, fulgerul şi-a prelungit văpaia sub spuza veacurilor următoare, ca să ducă la înfăptuire rugăciunea credinţelor străbune şi la realizare visul milenar, ţesut de marii înaintaşi: Libertate şi dreptate pentru poporul cel mai vechi şi cel mai mare la număr dintre Tisa şi Carpaţi.

După 1800, Tudor Vladimirescu este singura şi marea figură de elită şi reprezentativă a epocii sale; el cu răscoala lui, forţează ritmul mersului istoric şi deschide cu spada sa temută epoca renaşterii politice. Răscoala dela 1821 nu poate fi imaginată, fără ofiţerul de elită, care serveşte 6 ani, peste Dunăre, fiind răsplătit cu o înaltă decoraţie rusească; suflet concentrat, evlavios, comandant temerar, pregăteşte mai mulţi ani revoluţia

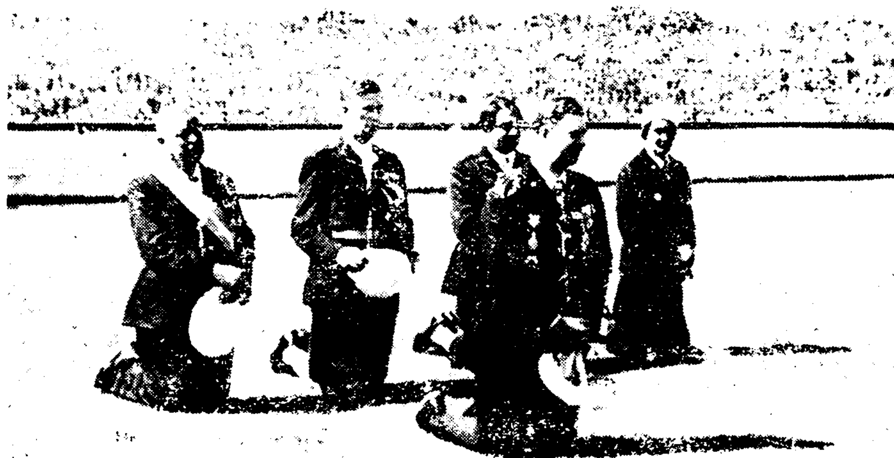

La o mare festivitate: M. S. Regele şi Statul Major al Străjii Ţării îngenunchind pentru rugăciune.

și se știe „îmbrăcat în cămașa morții", gata să meargă până la capăt pe drumul de eliberarea neamului subjugat și a țării sale ajunsă pe mâini haine.

Unirea dela 1859 s'a înfăptuit în urma luptelor politice duse cu dârzenie de elitele epocei, cari elite, în frunte cu personalitatea lui Cuza-Vodă au știut să vadă limpede de ce avea nevoe epoca lor.

Războiul de neatârnare, înălțarea țării la rangul de regat, așezarea vieții românești pe făgașurile destinului și ale chemărilor moderne, s'au produs prin înțelepciunea, energia și înalta demnitate personală a domnitorului și primului rege românesc Carol I. Sufletul său, concepția sa de om de stat se oglindesc în tot ce s'a clădit în epoca sa plină de avânt, de mândrie și de glorie.

Elitele, oamenii mari, cu îndrumările lor, cu însuflețirea lor neîntrecută, cu sfântul lor curaj, au dus oștile regelui Ferdinand la înfăptuirea Unirei celei mari și veșnice, rupând toate lanțurile cari țineau în robie încă fii de ai națiunii, ștergând toate lacrimile, alinând toate suferințele, înlăturând toate nedreptățile trecutului înfricoșător. Ei, făuritorii României Mari, sunt adevăratele elite naționale, epoca lor este cea mai încărcată de binecuvântare și de glorie, care se revarsă cu strălucitoare aureolă asupra memoriei lor sfinte. Lor și memoriei lor aducem noi și toate generațiunile viitoare, până la sfârșitul veacurilor, prinos de adâncă recunoștință, pilduitoare admirație și evlavioasă închinare. Slăvită va fi amintirea lor din veac în veac, precum binecuvântată le-a fost străduința lor sublimă și jertfa lor mântuitore!

Dar nu putem încheia această grăbită plimbare prin trecutul istoric românesc, fără de a nu arăta sensul schimbărilor minunate, săvârșite sub vederea ochilor noștri, în această epocă de Renaștere Națională, epocă deschisă de spiritualitatea strălucitoare a înțeleptului și a marelui nostru Suveran, M. S. Regele Carol al II-lea, ctitor de Țară-Nouă și deschizător de veac nou prin inițiative numeroase, cari pornesc din depărtări diferite, străbat cărări diverse, dar toate fiind îndreptate către creasta idealurilor întrezărite: Inălțarea Patriei, asigurarea destinului românesc, întărirea Națiunii în credințele străbune, prin cultură, prin robustețe de sănătate spirituală și fizică, prin muncă pilduitoare închinată binelui obștesc, prin virtuți cari au împodobit și pe marii strămoși, prin vitejie și eroism închinat Patriei, Neamului și Dinastiei glorioase.

Acest țel, acest ideal îl urmărește Straja Țării, prin integrarea copilului, încă de mic, în viața Națiunii, prin educația integrală a tineretului școlar și extrașcolar; către aceste culmi merg sutele de mii de tineri ai pregătirii premilitare; sub acest falnic drapel se înșiruie armata Țării; spre acest ideal este îndreptat întreg Frontul Renașterii Naționale, Gărzile Naționale cu iscusiți comandanți și însuflețiți combatanți cari înviorează viața orașelor, a satelor, a Țării întregi.

Ca un nou Atlas, Marele Suveran a luat și poartă pe umerii săi toate grijile împovărătoare ale Neamului și ale Țării. Ca un nou Hercule, se luptă pentru Neam și pentru Țară, cu toate nălucile dușmănoase, din lăuntru și din afară. Grija Sa părintească, cuvântul Său îndrumător, comanda Sa poruncitoare, nu lipsește de nicăiri, este auzită și simțită în tot locul. Cu un cuvânt, această epocă este epoca Omului Mare, a Omului reprezentativ al celor mai sublime însușiri și străduințe naționale.

(Va urma)

Doisprezece

de MAGDA FĂRCAȘ

E noapte cu lună
Uscată și rece
Și pașii scrâșnesc
Sub talpa gardistului
Singur, ce trece.

Nu mai e pe stradă
Decât câinele și frigul.
Frigul latră,
Câinele trece,
Gardistul se plimbă
Distrat cu pași rari
Par'că-i place
Jocul de noapte
Cu luna — și rece
Frigul urlă și câinele tace
E fix doisprezece.

NOAPTE

de NISTOR I. CHIRA

In mijloc de noapte-i mister cimitirul,
Când flori pe morminte, le culcă zefirul,
Și crucile strâmbe, tăcute și reci,
Iți par monumente clădite pe veci.

Iar umbre de cetini ce joacă pe prund,
Par stafii trezite din somnul profund.

Clopotnița veche ce tremură 'ntr'una
Stând gata să cadă, și 'n creștet cu luna
Iți pare de aur palat cu betele,
Ce scade și crește în marea de stele.

PLANURI NEIMPLINITE

Note pe marginea unei cărți

de Prof. VASILE COMAN

Domnul profesor Onisifor Ghibu a făcut să apară la începutul acestui an o broşură, în care se descopăr planuri secrete ale Ungurilor asupra Bisericii şi neamului românesc din Ardeal, nu cu mult înainte de împlinirea dreptății imanente, a desrobirii noastre.

Broşura este scrisă în două limbi, româneşte şi franţuzeşte şi poartă titlul: „Un plan secret al guvernului unguresc din 1907 privitor la maghiarizarea Românilor din Transilvania." Se ocupă cu istoricul formării şi cuprinsul unei lucrări masive, a unui funcționar superior din Ministerul de interne maghiar – Huszár Anton – întitulată: „Românii din Ungaria" – o lucrare secretă şi confidențială, alcătuită pe seama Ministerului de interne, cuprinzând un plan vast şi organic de desnaționalizare a Românilor.

Din cele şase secțiuni ale cărții, care alcătuiesc un volum de 953 pagini, trei se ocupă de Biserica noastră, de şcolile confesionale şi de Asociațiunea „Astra".

Acestea trei instituții îi par înaltului funcționar, că sunt cei mai puternici stâlpi de rezistență națională şi, împotriva lor trebue căutate toate mijloacele de distrugere.

Ne luăm îngăduința a reproduce câteva din planurile neîmplinite ale stăpânitorilor de ieri, rezumate de D-l Onisifor Ghibu, spre a vedea cum au crezut că pot stăpâni un popor de peste trei milioane, aşa cum arată recenzământul din 1900.

Cel mai îndrăsneț dintre planurile secrete contra Românilor, propus în această carte, pe care au încercat să-l aplice guvernele maghiare dela 1907–1918, este acela al colonizării Ardealului cu Maghiari şi transcolonizării Românilor ardeleni în regiunile maghiare.

In ce priveşte Biserica din Ardeal, autorul constată existența a două biserici: Una greco-catolică – întemeiată prin actul unirii dela 1700 – act care a fost *„spre marele folos al ideii de stat maghiar"*, întrucât a împărțit pe Români în două tabere învrăjbindu-i. Cealaltă e Biserica ortodoxă.

Pentru cea dintâi se impune cu necesitate „încadrarea ei în Biserica romano-catolică maghiară." „Preoțimea ei, oricât ar protesta, să fie introdusă în cadrele autonomiei bisericii romano-catolice." Din această Biserică mai ales elementul mirean e periculos ideii de stat maghiar. Deaceea soluția şi planul ultim este: încadrarea în romano-catolicism, ca să-i urmeze apropierea de maghiarism.

In secțiunea a IV-a se ocupă de Biserica ortodoxă.

Ceeace îl supără pe autorul maghiar, mai întâi, este faptul că Mitropolia Munteniei se întitulează „Mitropolia Ungro-Vlahiei" şi prin aceasta exprimă în mod indirect unitatea religioasă a Românilor. Guvernul maghiar trebue să intervină pentru schimbarea acestei numiri.

In al doilea rând nu-i cade bine guvernului maghiar autonomia Bisericii ortodoxe şi Statutul ei organic. Prin acest statut Biserica ortodoxă „este cel mai de seamă focar al năzuințelor româneşti." Propunerea autorului maghiar este: „desființarea integrală a autonomiei şi abrogarea Statutului ei organic."

Până la aceasta trebue luate o seamă de măsuri împotriva preoțimii ortodoxe şi a seminariilor. Căci, zice autorul, „când vorbim de seminariile româneşti, în realitate *vorbim de educația politică a poporului român, al cărui suflet şi centru este preotul."*

Guvernul, după această adevărată aşezare a seminarului şi a preotului ortodox în mijlocul poporului român, trebue să păşească la desființarea lor. Instrucția preoților avea să se facă, după aceste planuri, într'o Facultate, în care să se poată exercita controlul statului. Acest control se va exercita asupra directorului, profesorilor, studenților, asupra programului de predare, asupra societăților de lectură şi a conferințelor; se va face o cenzură aspră a cărților din bibliotecă, al căror tablou se va trimite în fiecare an spre aprobare. In sfârşit întreagă viața din seminarii trebue pusă sub controlul statului maghiar.

Planuri duşmănoase privesc şi şcoala românească, nu numai Biserica. Deşi nu erau decât patru licee şi un gimnaziu, la cei peste $3^1/_4$ milioane de Români.

Aceste puține şcoli supărau guvernul maghiar. Din cauză că erau confesionale, deci după chipul Bisericii, erau socotite ca tot atâtea *„cuiburi calde ale politicei ultranaționaliste româneşti."* Planul era ca ele să fie scoase de sub autoritatea Bisericii şi maghiarizate, prin predarea materiilor, până şi a Religiei, în limba maghiară.

După aceste planuri îngrozitor de neomeneşti nu era îngăduit în şcoala românească nici

un obiect de artă românească, nici o carte care să vorbească despre românism.

Secțiunea a VI a cărții lui Anton Huszár se ocupă de activitatea „Astrei". Aceasta a fost, zice autorul, „cel mai periculos element din punctul de vedere al politicii de stat maghiar."

Ea trebue desființată, sau cel puțin redusă propaganda ei în sensul de-a fi tălmăcitoarea culturii maghiare pentru Români. „Căci în Ungaria nu poate exista decât cultură maghiară." Dacă nu poate fi deocamdată disolvată, trebue să i se schimbe titlul și statutele și așezată sub controlul statului.

E dela sine înțeles că în cele 953 de pagini confidențiale ale autorului ungur se vor fi articulat atâtea opreliști și planuri secrete, care urmau să înăbușe până și cea din urmă respirație și năzuință românească.

Prezentarea celor mai însemnate și mai îngrozitoare din aceste planuri, de către d. Onisifor Ghibu, are o îndoită valoare.

Mai întâi ele au ajuns la cunoștința și conștiința noastră românească. Sunt planurile pe care începuseră să le împlinească guvernele maghiare, dar a căror împlinire a fost oprită de mâna Providenței și a vitejiei ostașului român. Ele sunt atât de îngrijorătoare, atât de sălbatice, încât nici Ungurii nu vreau să și le recunoască și neagă existența acestei cărți secrete, din care totuși 2 exemplare se află în bibliotecile românești, una în Biblioteca Universității din Cluj și alta în Biblioteca Academiei Române din București.

Dar ea prezintă o însemnătate și prin faptul, că ajungând la cunoștința publicului străin, acest public poate constata deosebirea de tratament, față de minoritari, în cele două ere, cea românească și cea maghiară.

NOTE DINTR'O DRUMEȚIE DE ASTĂ VARĂ

Pe plaiuri de munte spre Câlcescu

de ILIE MĂNIȚIU

Cărarea, ca o enormă reptilă cu solzi de criță, urcă anevotos spre culme, șerpuind besmetic printre pietrăria ce ne întâmpină rânjind știrb de pe amândouă laturile. Orice fel de vegetație a dispărut par'că sub pielea de gresie a colosului de sub noi. Bocancii trebue să ni-i sprijinim voinicește în măselele pietrelor. Unde dintele reptilei după care ne îndreptăm, n'a putut măcina cât de cât gresia, ne prindem de mâini pentru a putea urca și astfel ne continuăm drumul. Deoparte și de alta a cărării prăpăstii înfiorătoare își joacă umbrele în adâncurile negre, în ciuda soarelui care nu le privește de teamă să nu-și piardă cumpăna din crucea văzduhului. Călcând pe această muche atât de îngustă îmi vine în minte o ispravă dintr'o oră de gimnastică de pe când îmi rodeam și eu coatele pe niște bănci de școală, ca să aibă mama ce cârpi în vacanță.

Deși la paralele nu isbuteam să fac nici chiar o flotare, la sul nu isbuteam să mă inalț nici cât să poți atinge cu bărbia fierul, iar la inele tot ițeam și eu din picioare cum vedeam că fac alde Todoran și Butuza, fără să mă pot intoarce doar o singură dată cu capul spre barisferă, nu știu cum se făcea, că deși isprăvi de acestea nu prea mă pricepeam să fac, totuși profesorul de gimnastică avea deosebită încredere în mine. False iluzii pentru el și păgubitoare pentru mine, căci într'o oră, la mișcările de echilibru, escaladări și mersul pe bârnă, după ce ne arată el și ne dăduse toate lămuririle necesare, mă puse pe mine să aplic ceea ce el ne-a arătat și ne-a explicat. Trebuia să încep cu mersul pe bârnă. Acasă trecusem eu „lunca" noastră de atâtea ori pe trunchi

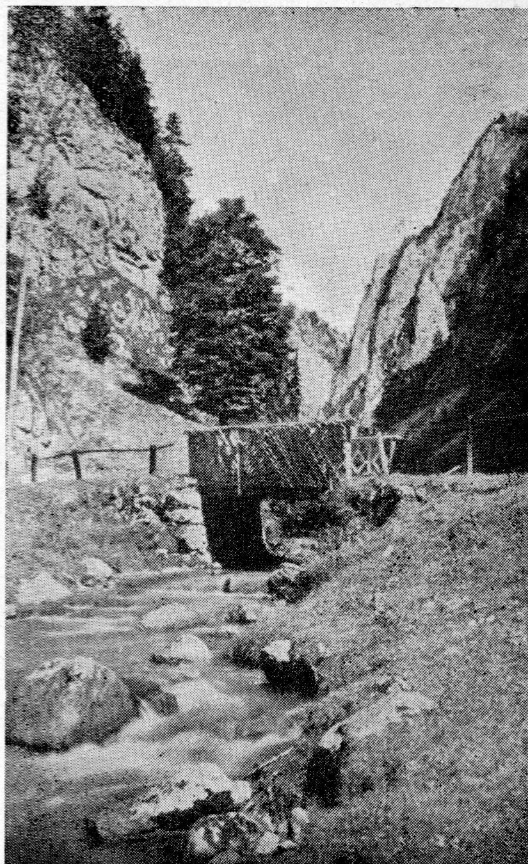

In munții noștri

răsturnați de-acurmezișul ei, dar aicea e altceva. Bârna era cu mult mai îngustă, ca un trunchi zgrunțuros de salcie, era mai ridicată, apoi dedesupt nu era apa cristalină a luncii noastre, ci dușumeaua cimentată. In fine mi-am dat curaj și m'am urcat. Privirea trebuia s'o țin ață înainte, iar mâinile întinse de par'c'aș fi sburat. Am numărat în gând... un... doi... trei... Pe la mijlocul bârnei am schimbat direcția, spre un alt punct imaginar al peretelui din față. Am simțit cum bârna deodată a dezertat fulgerător de sup picioarele mele, și... când m'am trezit, profesorul mă stropea cu apă dintr'un ulcior adus în grabă dela bucătar.

Ceea ce am citit în ochii profesorului n'a fost nici teamă, nici compătimire, a fost o crudă deziluzie. Pentru mine deziluzia lui a fost vestitoarea unei depline libertăți în orele de gimnastică.

Poate de aceea acuma când calc această muche cât un lat de bocanc, ochii îmi aleargă mai repede spre laturile care se pierd în hăurile acestea căscate.

Din loc în loc, săpate în carnea albă a pietrelor, zărim nume cosmopolite. Turiști temerari, cari s'au luat la luptă cu înălțimile, ca și noi. De mult n'am mai schimbat nici un cuvânt. Spre a rupe această tăcere, încep să fredonez o parodie după versurile lui N. Vlădoianu:

Mi-am pus busuioc în sac,
să pot lupta,
să pot urca,
cu ofițerii,
învățătorii
și croitorii
pân' la Câlcescu eroic.

Măi busuiocule,
măi turistule,
nu te-aventura,
nu mai tremura,
ofițer, ofițer.

Deși mă privește oarecum mustrător, voind par'că să spună că el ar fi în stare să urce Everestul, necum această prăpădenie de munte, totuși reluăm cântecul, formând un admirabil trio, în care unul prefera sincopele, altul contra-punctul, iar eu mă sileam din răsputeri să prind octava minoră a busuiocului. Văgăunile duc până departe tonurile stacate. Din toate părțile se sparg ecouri, care se încalecă într'un urlet înfiorător. Nemulțumiți, ghilotinăm cântecul. Imi pare că am săvârșit un sacrilegiu față de imensitatea sfântă a acestei liniști.

Spre dreapta, clinele s'astrâng într'un fund adânc de căldare, în care se zăresc enormi bolovani cenușii, prăvăliți din polițele uriașe ale muntelui. O baltă aproape seacă amintește oglinda iezărului care odinioară o fi spălat pânzele dimineții pe aceste locuri. De trei părți hăul e împrejmuit cu jipi deși, ca un țarc. Ciobanii cu care stai de vorbă, spun că din aceste locuri ies duhurile necurate și molimele.

Incă zece pași și suntem în creastă. Zarea crește vertiginos. Un oftat de ușurare pornește deodată din trei piepturi, când ne vedem în punctul unde se unesc căpriorii muntelui. Intreg orizontul îl stăpânim cu ochii. Munții Sebeșului au rămas departe, oploșiți la gardina zării.

Cerul, covata de smaragd a pământului, atinge cu buzele pulberea aprinsă a orizontului. Sulițele soarelui se reped năprasnic în pielea de criță a muntelui. Pântecele acestor coloși sunt bine apăsate, astfel că lăncile de foc se frâng în mii și mii de bucăți, amestecându-se printre nesfârșitele măcinișuri ale naturii.

Nu cunoaștem nici un vârf din câtă puzderie vedem. In zadar ne sglimbuim pe harta turistică a lui Opriș, nu putem identifica punctul în care ne găsim. Așteptăm să ne răsară din pământ o ființă cuvântătoare. Dar unde putem întâlni aicea, așa ceva, în vecinătatea nemărginită a cerului? Și totuși iată minunea.

(Va urma)

Bucuriile iernii

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Vasile Netea: „Sub stindardul Astrei“

(Două decenii de activitate culturală în despărțământul Reghinului, 1919—1939).

Dacă facem o incursiune cât de fugară în trecutul glorios, dar atât de sbuciumat al neamului românesc, vom constata plini de emoție și recunoștință, că ori de câte ori s'au abătut peste capul lui timpuri grele și pline de urgie, Providența a trimis la momentul oportun câte un izbăvitor și ne-a purtat permanent de grijă.

In fața valului cutropitor ce se revărsa apocaliptic de peste Nistru și Dunăre, amenințând existența neamului românesc, Providența ne-a trimis pe un Ștefan cel Mare — „Atletul creștinătății“ — pe un Mihai Viteazu, care ca un Făt-Frumos înfrunta urgiile de pretutindeni și de pieptul căruia s'a frânt puterea legendară a păgânismului.

Când suferințele neamului au atins apogeul, din ochii de jar ai țăranului Horea și ai nemuritorului Avram Iancu, țâșneau flăcări violente ce cutremurau inimile, iar mâinile lor noduroase dar granitice, strângeau cu putere mânerul ucigătoarei arme.

Dar aceștia n'au fost singuri. Alături de ei luptau tovarăși de arme plini de acelaș avânt și de aceeași dragoste de glia strămoșească, secundați de luptătorii condeiului, ce scriau cu sânge și foc durerea și suferința acestui neam.

In Ardeal, unde stăpânea cu atâta cruzime un popor stăpânit de sentimente nu prea nobile și unde țărănimea ducea viață de câine pripășit la curtea boerului, ia ființă, din mintea unor luminați oameni, în frunte cu marele mitropolit Andrei Șaguna, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, având drept scop redeșteptarea conștiinței naționale, mobilizarea tuturor energiilor naționale pentru ridicarea poporului ardelean, atât din punct de vedere cultural, economic, administrativ cât și financiar, acolo unde trebuia să fie un popor băștinaș, autohton, coborâtor din spița gloriosului neam latin și a neînfricatului popor dac.

Opera săvârșită de „Astra“ a fost extraordinar de mare și de luminoasă. Ne-ar trebui mii de pagini ca să putem încresta pe răbojul vremii tot ce s'a înfăptuit pe întreg cuprinsul țării de către această magnifică asociațiune.

In totdeauna „Astra“ a avut parte de conducători vrednici, plini de elan și dragoste pentru neamul acesta, atât în trecutul îndepărtat, cât și în zilele noastre de astăzi.

Tânărul și neobositul publicist ardelean, d-l Vasile Netea, într'o broșură tipărită în zilele acestea, ne înfățișează activitatea extraordinar de prodigioasă a unui despărțământ al Astrei din Ardeal, activitate ce se împletește în toată urzeala ei cu sufletul conducătorului acelui despărțământ, d-l Dr. Eugen Nicoară, acest mecenate al culturii românești din Ardeal, cunoscut atât prin activitatea lui sanitară, culturală, națională, cât și prin aceea de colaborator neobosit al revistei noastre.

Despărțământul „Reghin“ al Astrei, în fruntea căruia stă astăzi d-l Eugen Nicoară, a luat ființă în anul 1874, în „urma dorinței comitetului central al Asociațiunii“, pentru motive bine stabilite.

Primul președinte al despărțământului a fost Ioan P. Maior, urmat apoi de Patriciu Barbu, V. Uilăcan, Galaction Șagău, Ioan Harșia, Vasile Duma, fost episcop de Argeș, iar din 1923 Dr. Eugen Nicoară, care conduce și astăzi cu vrednicie destinele acestui despărțământ.

Prin munca depusă de D-sa, prin spiritul de jertfă neîntrecut până astăzi de nici un intelectual de pe valea superioară a Mureșului, despărțământul Reghin a ajuns să se claseze printre cele mai active din întreaga țară.

Activitatea culturală și națională desfășurată de acest despărțământ, activitate ce poartă ampretentele puternice ale președintelui Dr. Eugen Nicoară, a fost remarcată la timp și prețuită așa cum se cuvine.

De câte ori era vorba de vre-o faptă de interes obștesc, național, de câte ori sufletul mureșan se sbătea în păenjenișul necazurilor cotidiane, sufletul mecenatelui dela Reghin era prezent, și prin înțelepciunea lui, prin bunătatea și dărnicia lui, reda liniștea și bunul mers al lucrurilor.

Din datele prezentate cât se poate de minuțios de către d-l Vasile Netea, se poate observa munca de titan depusă de Dr. Eugen Nicoară, împreună cu intelectualii din Valea Mureșului superior, pentru ridicarea, emanciparea și propășirea culturală a satelor și implicit pentru ridicarea vieții țăranului român.

Zeci de conferințe, mii de broșuri cu sfaturi igienice redactate de D-sa, au împânzit toate satele mureșene.

Pentru țăranii mureșeni Dr. Nicoară a devenit, o spun fără exagerare, legendar.

Milioane de lei a cheltuit în opere de binefacere. A edificat școli, a reparat biserici, a ridicat troițe, a pus temelie diferitelor căminuri culturale și a stimulat toate inițiativele și pornirile de bine ale concetățenilor săi.

Prima școală țărănească pentru femei din țară a luat ființă la Reghin, din inițiativa și cu sprijinul Dr. Nicoară.

Sufletul mereu tânăr al Dr. Nicoară – notă caracteristică a personalității sale – a știut să vibreze și să se apropie de sufletul tineretului mureșan, organizând și încadrând acest tineret în gruparea plină de viață a „Șoimilor Carpaților". Conduși de către tribunul Dr. Iuliu Hațieganu, care în cuvintele ce prefațează această broșură, scrie următoarele despre Dr. Eugen Nicoară:

„Fratele Nicoară – fiul satului românesc – din primii ani ai activității sale, a înțeles evanghelia lui Pasteur, că medicul trebue să lupte nu numai contra bolilor, ci și contra mizeriei și ignoranței.

Pe câți bolnavi nu a vindecat Dr. Nicoară, și câți nu și-au găsit alinarea suferințelor în paturile albe ale spitalului său. Spitalul din Reghin, e opera cea mai capitală a Dr. Nicoară, care l-a costat milioane de lei, înzestrându-l cu tot materialul științific necesar, încât rivalizează cu cele mai moderne spitale din străinătate.

Par'că la nici un om de știință nu s'au înfrățit mai bine cele două antagonisme de până acum – știința și credința. Spitalul e prevăzut și cu o capelă, unde bolnavii își vor găsi alinarea suferințelor sufletești.

Spitalul din Reghin, Dr. Nicoară l-a trecut în seama Episcopiei ortodoxe din Cluj, înscriindu-se între „cei dintâi ctitori mireni ai Eparhiei noastre." („Renașterea").

„Prin gestul său – scria ziarul „Renașterea" – unic în felul lui în istoria Eparhiei noastre – și-a eternizat numele său și al părintelui său, Grigore Nicoară, fost preot – prin o faptă, care iese din cele obicinuite – și îl înalță alăturea de Emanuil Gojdu, de Andronic Dumitru, de Alexandru Lebu, și dl Dr. Ioan Mihu, generoșii intelectuali ai fundațiunilor cu scopuri culturale și de progres național."

Din fundațiunea „Preot Grigore Nicoară" fundată în amintirea tatălui său au primit burse peste 30 de tineri, elevi și studenți.

Ultima mare realizare sevârșită de Dr. Eugen Nicoară e impunătorul palat cultural, înzestrat cu tot strictul necesar, care alături de spital sunt cei doi feciori ce-i rămân ca urmași. Neavând copii, răspunde celor ce regretă mai mult decât D-sa acest lucru: „Las după mine doi feciori: spitalul și palatul cultural".

Dar Dr. Nicoară, pe lângă cele înșirate mai sus, a desvoltat și o frumoasă activitate publicistică, fiind un abil mânuitor de condeiu. A scris lucrări din domenul medical (Cartea Sănătății, Beția, Zece porunci ale bunului Român), diverse broșuri – Tinerețe-Bătrânețe, premiată de Academia Română – precum și câteva din domeniul literaturii propriu zise, unele în colaborare cu autorul acestui studiu.

Un sprijin neprecupețit a dat tineretului din Reghin și jur, grupat în jurul săptămânalului „Credința", ziar de luptă și ideologie națională.

Studiul de față, bine și frumos scris, presărat cu multe reproduceri fotografice (dintre care unele puteau lipsi, fără a prejudicia valoarea cărți), e o nouă contribuție a valorosului publicist, la cunoașterea vieții culturale și naționale din județul Mureș.

IOSIF BĂTIU

Al. Lascarov-Moldovanu: ALTE FLORI CREȘTINE. Cugetarea, pag. 216. Lei 30.

După florile creștine din 1935, D-l Lascarov-Moldovanu ne oferă altele, mai proaspăte din grădina sufletului său. Le-a cules de atunci încoace din câmpul larg al vieții, le-a cultivat fir cu fir în seva caldă a sufletului, ca să ni le dea acum într'un mănunchi de 72 bucăți. Sunt alte flori, cu miros de câmp și viață. Fiecare cu povestea mediului ei și cu tâlcul ascuns în praful așezat din petale. Da, sunt scurte povestiri morale, scoase din o viață aleasă, profund trăită, hărăzită oamenilor superiori și prinse cu măiestrie în slovă.

Când le-am citit mi-am adus aminte de povestirile lui Foerster din „Cartea Vieții" și de cele ale lui Doss A. din „Gândiri și sfaturi" pentru tineret. In ele am regăsit pe scriitorul ales din nuvela „Cititorul" lui Gorki, care are puterea de a stârni în oameni simțăminte curate, dar am mai găsit în ele și acea ambianță specifică de credință mistică-națională, cu miros de tămânie, busuioc și măgheran, pe care îl găsim îndeobște la d-l Lascarov în stilul scrierilor și 'n graiul conferințelor sale.

Prot. Ion Goron: MEDITAȚII LA EVANGHELIILE DIN DUMINECILE ȘI SĂRBĂTORILE DE PESTE AN. Cluj 1940. Pag. 164. Lei 50.

Sub înfățișarea plăcută și formatul practic al colecției „Cărțile Vieții" de sub părinteasca îngrijire a P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan a ieșit acum de sub teascuri o nouă lucrare plăcută.

Este cel mai recent rod al muncii spirituale depusă de P. C. Prot. Ion Goron, consilier epar-

hial referent, care ne oferă acum al doilea volum apărut în această colecție și al patrulea din lucrările sale apreciate.

Izvorâtă din dorul propovădaniei evanghelice, lucrarea de față ne redă un șireag întreg de meditații pline de căldură și lumină ziditoare de suflet. Ele ne înfățișează un bogat tezaur de gândire, sentiment și frământare practică pentru a împărtăși în serile de meditații tinerelor serii de apostoli ai satelor învățătura sfântă și plină de duh pe care s'o răspândească cu însuflețire între enoriașii lor.

Dar pentru a putea fi – cu aceeaș dragoste – de folos tuturor fraților în Hristos, le-a oferit aceasta esență de gândire și simțire drept îndreptar de fiecare Duminecă și sărbătoare prin publicațiile periodice din „Renașterea“, iar acum frumos adunate, rânduite și revizuite într'un singur volum.

Valoarea lucrării este incontestabilă și bine apreciată. Dar pentru literatura noastră bisericească, de gen oratoric, mai are un merit deosebit prin faptul, că este singura lucrare – după cea a prof. Simion Popescu – care redă în comentarii concise dar substanțiale toate evangheliile din Dumineci și sărbători. Din punctul de vedere al gândirii și înfățișării problemelor se ridică până la cele ale lui Z. Schokke și Hounder, pe lângă însușirea conturării lor nemeșteșugite, care le face accesibile nu numai clericilor, ci și intelectualilor noștri laici.

V. MATEIU

CRONICĂ INTERNĂ

† Patriarhul Miron Cristea, dela moartea căruia s'a împlinit, de curând, un an

FORTIFICAȚIILE NOASTRE nu apără Țara numai la hotarul de apus. O linie de beton și oțel stă de pază și la Nistru. Pe zi ce trece, forța ei defensivă crește vertiginos. Am zis „defensivă“, deoarece, după cum au declarat cu atâtea prilejuri factorii competenți, noi nu râvnim la bunul altuia, ci pur și simplu ne apărăm sărăcia și nevoile și neamul. Și lucrul acesta a început să fie înțeles chiar și de ceice nu iubesc actuala configurație a hotarelor noastre.

MINISTERUL COMERȚULUI EXTERIOR, înființat recent, are de scop să coordoneze schimburile noastre comerciale cu străinătatea. Noul portofoliu, al cărui titular a fost numit d-l ministru plenipotențiar I. Cristu, prezintă o importanță deosebită pentru propășirea economiei noastre naționale.

IMPRUMUTUL DE INZESTRARE A ARMATEI a avut un succes excepțional, care a fost adus la cunoștința Țării de d-l ministru al finanțelor Mitiță Constantinescu. Sumele subscrise până acum – peste zece miliarde Lei – au depășit rezultatele tuturor împrumuturilor precedente. Dăm cu toții. Dăm bucuroși și cu încredere. Fiecare bănuț subscris la împrumutul de înzestrare a armatei, sporește siguranța hotarelor noastre, a avutului nostru, a vieților noastre.

Listele de subscripție rămân deschise și pe mai departe.

CĂLĂTORIA D-LUI TEOFIL SIDOROVICI IN ITALIA. Invitat de secretarul partidului fascist Ettore Mutti, d-l comandant al „Străjii Țării“ T. Sidorovici, a vizitat mai multe zile Italia. Oaspele român a fost primit cordial pretutindeni: la Regele-Impărat, la Ducele Mussolini, la Papa. Tineretul din organizația „Balilla“ i-a făcut manifestații entuziaste.

Vizita d-lui T. Sidorovici în Italia a contribuit la strângerea legăturilor dintre tineretul acestor două țări latine. Și mai mult decât atât: ea are o mare însemnătate politică în aceste vremuri atât de tulburi.

GR. T. M.

DOI ANI DELA PROMULGAREA CONSTITUȚIEI. In 27 Februarie s'au împlinit doi ani de când M. S. Regele Carol II a edictat noua Constituție a Țării. Ziua a fost prăznuită după cuviință de toată suflarea românească, fiindcă prin noua lege de temelie a Statului nostru s'a statornicit în cuprinsul României pacea și buna rânduială care asigură propășirea neamului spre un viitor tot mai fericit și tot mai plin de mărire.

D. Teofil Sidorovici

CRONICA EXTERNĂ

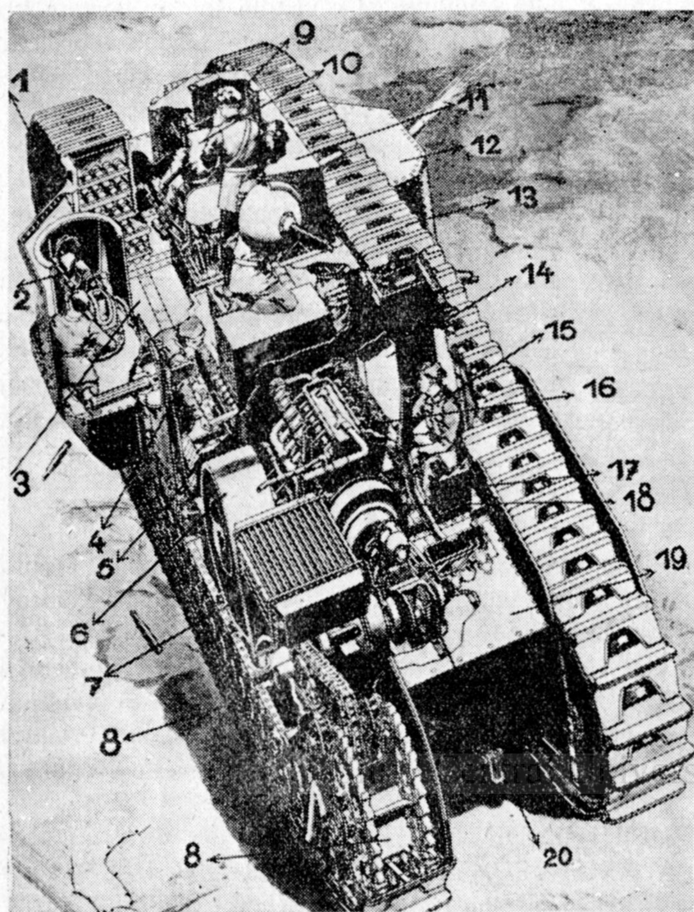

Interiorul unui car de asalt: 1. Scripete de întoarcere. 2. Lunetă de observație. 3. Turelă stângă. 4. Aprovizionator. 5. Muniții. 6. Ventilator. 7. Radiator. 8. Cărucioare de înaintare. 9. Casca blindată a șefului de tank. 10. Conductor. 11. Turelă principală. 12. Turelă dreaptă. 13. Lanțuri. 14. Aerație. 15. Mecanic. 16. Motor. 17. Cutia de scule. 18. Angrenaj. 19. Rezervor de benzină. 20. Diferențial făcând lanțurile independente.

CONFERINȚA INȚELEGERII BALCANICE, care s'a întrunit luna trecută la Belgrad sub preşidenția dlui Grigore Gafencu, a afirmat încă odată hotărîrea neclintită a statelor din sud-estul Europei de a rămânea înafara conflictului actual. Intreaga presă mondială a salutat cu bucurie opera de pace pe care statele balcanice – altă dată atât de agitate – o săvârşesc în aceste laturi ale Europei. Colaborarea lor cu Italia, este înfăptuită. Bulgaria se arată înclinată să se asocieze şi ea la menținerea păcii. Numai Ungaria continuă cu vechile ei deprinderi.

STATELE UNITE ALE AMERICII SE INFORMEAZĂ aproape asupra stărilor din Europa. Preşedintele Roosevelt a trimis în acest scop, dincoace de ocean, pe d-l Sumner Welles, subsecretarul de stat al ministerului de externe din Washington. Dsa va vizita Roma, Parisul, Londra şi Berlinul. La Moscova nu se va duce.

Călătoria dlui Welles, care-i unul din oamenii de încredere ai preşedintelui Roosevelt, a fost întâmpinată cu sentimente felurite. Unii nădăjduesc în oarecari încercări menite să ducă la încheierea unei păci apropiate. Alții, mai pesimişti, cred că demersurile dlui Welles vor duce la intrarea în războiu, alături de aliați, a Statelor Unite.

RĂZBOIUL. *Pe frontul de Vest.* Ciocnirile dintre patrulele de recunoaştere sunt tot mai dese şi mai violente. Incolo, obicinuitele dueluri de arme automate şi de artilerie, între cazemate. Pe apă, activitatea beligeranților e tot mai năprasnică. Submarinele germane şi minele au pricinuit pagube importante vaselor aliate şi neutre. In schimb, câteva vapoare germane de comerț cari au încercat să frângă blocada anglo-franceză pentru a se întoarce în porturile de origină, au fost interceptate şi parte capturate, iar parte scufundate de propriile lor echipajii. Câteva unități ale marinei militare engleze au abordat, în apele teritoriale norvegiene, vasul german „Altmark" care aproviziona cuirasatul de buzunar „Amiral Graf von Sheer", eliberând pe cei 299 de ofițeri şi marinari prizonieri cari se aflau la bordul său. De-aici s'a iscat un conflict ingrijorător între Anglia, Germania şi Norvegia. Prima justifică violarea apelor teritoriale norvegiene de către vasele de războiu cu neglijența Norvegiei, care nu a controlat conştiincios vasul german în porturile ei şi nu a eliberat pe prizonierii englezi, cum cer legile internaționale.

Anglia nu înțelege ca apele teritoriale ale unui stat neutru să servească drept canal de scurgere către porturile lor a unităților germane înarmate. Germania acuză Norvegia că nu-i în stare să-şi apere suveranitatea. Iar Norvegia... Norvegia e prinsă între ciocan şi nicovală.

Pe frontul de Nord. Ruşii au deslănțuit o ofensivă nemaipomenită în istmul Careliei. Trupele sovietice au isbutit să se instaleze în unele poziții înaintate ale liniei Mannerheim. La nord de lacul Ladoga, filandezii au nimicit o nouă divizie sovietică.

GR. T. M.

Viaţa veselă

LOGICĂ

— Eşti vânător?
— Dar de ce mă intrebi?
— Păi te văd cu puşca şi cu vânatul.
— Nu... Domnule. Eu sunt inginer.
— Scuzaţi!
— D-ta trebue să fi poet.
— Cum ai ghicit?
— Păi n'ai puşcă.

EXPLICAŢIE

Ionel să găsea cocoţat pe genunchii tăticului său şi se juca cu firele de păr alb ce începuseră să se ivească prin mărăcinişul capului. La un moment dat Ionel il intreabă pe tatăl său:

— Tăticule, dece iţi creşte matale păr alb în cap?

— Din pricina ta, puiule!

— Cum aşa?

— Foarte simplu: ori de câte ori faci o poznă, îmi cresc cinci fire de păr alb!

— Aşa! Acum pricep eu de ce are bietul bunicul atâta păr alb pe cap!...

I-A SPUS-O

Chiriaşul: Bine, madam, de 3 luni de zile nu mi-ai mai primenit patul...

Madama (cu camere mobilate): Tot aşteptam să faci întâi baie.

LA ŞCOALĂ

— Numeşte-mi cuvântul cel mai lung pe care-l ştii.

— Guma!

— Cum asta? E un cuvânt scurt!

— Da, dar guma poţi s'o intinzi cât vrei de lungă.

FIECARE CU NOROCUL LUI

— Automobilul mi-a adus noroc.
— Sunteţi mecanic?
— Nu. Sunt chirurg.

DE ACTUALITATE

— Par'că logodnica ta avea înainte părul auriu?

— Da, dar acum a renunţat la etalonul aur.

TRAGEDIE

Micul Pavel vine foarte murdar la masă. Mama chiamă servitoarea şi îi zice:

— Anico, du pe Pavel in odaia de baie şi spală-l pe mâini şi pe faţă. Uite ce murdar e!

După câteva clipe se aud ţipete grozave din odaia de baie.

— Mamă, mamă! Anica mă spală şi pe gât, strigă Pavel foarte revoltat.

NIMIC NU SE PIERDE

— Ascultă, Lenuţă, faţa de masă dispărută de atâta timp am găsit-o ieri în cufăr la tine.

— Păi nu v'am spus eu coniţă că la noi nimic nu se pierde?

KNOCK-OUT

Două fetiţe îşi laudă mamele.
— Mămica ştie să facă asta.
— Şi mămica mea face asta!
— Da, dar mămica ta nu face cutare lucru!
— O fi. Dar mămica mea face un lucru pe care a ta nu poate să-l facă, am văzut eu!
— Ce lucru?
— Işi poate scoate toţi dinţii dintrodată, na!

INTRE AVRUM ŞI IŢIC

Avrum vine cu ochii plânşi dela şcoală. Iţic îl întreabă milos: Ce ai, Avrum, de ce ai plâns?

Avrum: M'a urechiat domnul învăţător, fiind că n'am ştiut unde-s polii.

Iţic: Bine a făcut, măgarule, doar ştii că-s în buzunar!

INTRE COPII

In vreme ce munceau de zor la clădirea unui om de zăpadă în grădina casei lor, Ionel spuse către bunul său prieten Gigel:

— Mă Gigel, alaltăeri am scos limba la mămica... şi treaba asta m'a costat o palmă!

— Asta nu este nimic, răspunse Gigel. Eu acum două săptămâni am scos limba în faţa doctorului... şi treaba asta l-a costat pe bietul tăticul meu patru sute de lei!...

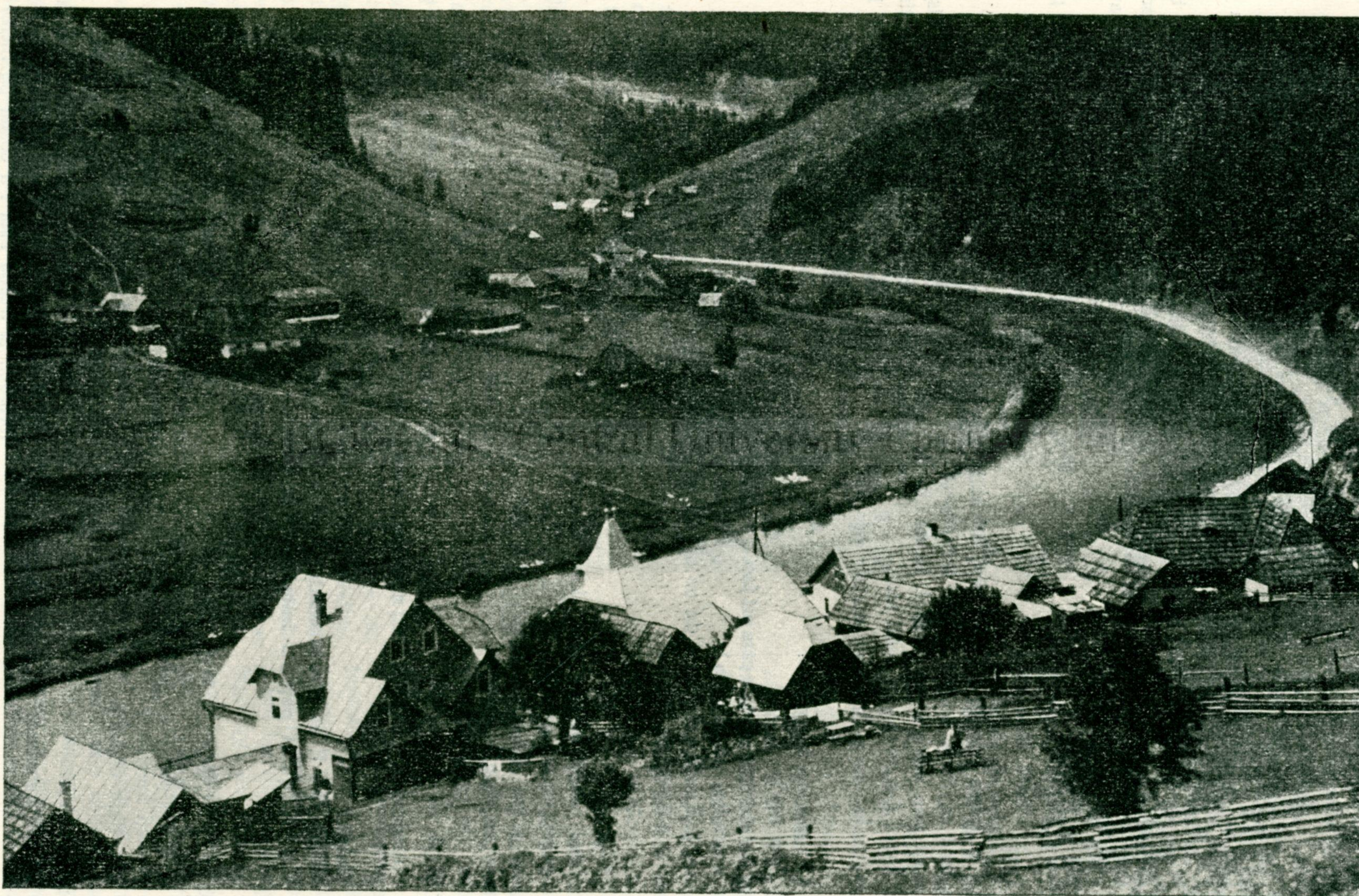

IACOBENI-BUCOVINA

(Clişeu: „România" revista O. N. T.)

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE - APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

—o-o—

ÎN ACEST NUMĂR:

VIAȚA VESELĂ - NUMEROASE ILUSTRAȚII